

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

STUDII ECONOMICE

***CRIZA GAZELOR NATURALE DIN EUROPA.
CAUZE ALE APARIȚIEI ȘI EVOLUȚIA ACESTEIA***

MARIUS BULEARCĂ
MIHAI-SABIN MUSCALU

București
Septembrie 2023

ISSN: 2285 – 7036 INCE – CIDE,
București, Calea 13 Septembrie, Nr.13, Sector 5

CUPRINS

1. Criza gazelor naturale în Europa. Cum s-a declanșat aceasta și actorii implicați în criză ..	3
1.1. Cum s-a declanșat criza gazelor din Europa	4
1.2. Care este rolul Rusiei în criza europeană a gazelor	12
2. Evoluția prețurilor la gaze naturale la nivel european	16
3. Măsuri la nivel european pentru reducerea vulnerabilității la oferta de gaze din Rusia.....	22
3.1. Măsuri la nivelul UE	23
3.1.1. UE vrea să oblige statele membre să își umple depozitele de gaze înainte de venirea fiecărei ierni	25
3.1.2. UE permite redeschiderea minelor de cărbune pentru a scădea dependența de gazele rusești	26
3.1.3. Planul UE pentru reducerea consumului de gaze	27
3.1.4. Statele UE au ajuns la un acord pe tema suprataxării companiilor energetice. Negocierile pe plafonarea prețului gazelor s-au încheiat	28
3.2. Măsuri la nivelul unor state membre UE	33
4. Concluzii finale	37
Bibliografie	38

CRIZA GAZELOR NATURALE DIN EUROPA. CAUZE ALE APARIȚIEI ȘI EVOLUȚIA ACESTEIA

MARIUS BULEARCĂ*
MIHAI-SABIN MUSCALU*

Abstract: *Although the war in Ukraine is far from over, currently the natural gas market in Europe is in a state of "apparent calm" as a result, mainly, of the (rather) quick and (somewhat) determined reaction of the Brussels authorities, which aimed to mitigate the consequences of the sudden and uncontrolled increase in natural gas prices. Starting from these considerations, the article aims to carry out an analysis of the causes that led to the emergence of the natural gas crisis, as well as the evolution of their prices at the European level. Thus, the paper extensively studies how natural gas prices have evolved and the effects on the market induced by these developments, on the one hand, as well as how the European Union, as a whole, and the Member States, at the national level, reacted to protect the population, first of all, in the face of the wave of price increases registered as a result of the rapid and economically unjustified increase in the prices of natural gas and, implicitly, of energy. As it is clear that high gas and energy prices are harming EU consumers, whether they are families or businesses, urgent and necessary coordinated measures at the EU level were needed to protect consumers from increased costs; and these aspects were presented in detail in the paper.*

Keywords: *natural gas price, price cap, European Union, TTF Amsterdam hub, CEGH Vienna hub.*

JEL: *D18, I38, L71, Q34*

Sfârșitul erei gazelor naturale nu e aproape, ci dimpotrivă. Această resursă naturală va continua să joace un rol important într-un mix de tehnologii al viitorului. Exploatarea acestor resurse asigură venituri bugetare însemnate și locuri de muncă numeroase, dar ar putea permite ***poziționarea Uniunii Europene ca un actor important în producția de hidrogen albastru,*** considerat o sursă de energie de bază a viitorului, care poate fi folosit inclusiv pentru încălzire, transport și în industrie.

Mai mult, expunerea UE la prețurile volatile pe piața energetică, amplificată de conflictul dintre Rusia și Ucraina, este gata să rămână un risc în următorii ani înainte ca tranziția către energia regenerabilă să aducă stabilitatea anticipată pe piață. Până atunci, guvernele vor trebui să vină cu soluții intermediare, cum ar fi scăderea ratelor de impozitare și a taxelor suplimentare aplicate facturilor la energie, care în unele țări pot reprezenta jumătate din prețul final.

Alte măsuri pot include programe sociale pentru a proteja gospodăriile vulnerabile și întreprinderile mici, pentru a atenua sărăcia energetică și pentru a împiedica situația în care multor familii să le fie întreruptă alimentarea cu energie electrică. Guvernele pot oferi, de asemenea, injecții financiare directe în numerar pentru a oferi un ajutor imediat celor care se luptă să plătească facturile. Numai că un astfel de instrument ar putea depăși rapid bugetul dacă prețurile vor continua să crească, așa cum se preconizează că se va întâmpla.

În acest sens, în lucrare este prezentat și un set de măsuri adoptate atât la nivelul UE, cât și al unor state membre de reducere a dependenței de importuri de gaze naturale din Rusia și de scădere a facturilor la gaze (și electricitate).

1. Criza gazelor naturale în Europa. Cum s-a declanșat aceasta și actorii implicați în criză

Prețul gazelor naturale a început să crească în mod serios la începutul verii 2021 în emisfera nordică, când a devenit clar că nu va exista o ofertă suficientă în Europa pentru a permite umplerea

---

* Centrul de Economia Industriei și Serviciilor, INCE – Academia Română – Academia Română, București, România.

* Centrul de Economia Industriei și Serviciilor, INCE – Academia Română – Academia Română, București, România.

tradițională a depozitelor golițe în timpul iernii 2020. Cel mai mare furnizor al Europei, Rusia, a început să limiteze exporturile de gaze prin conducte, din mai multe motive, precum cerere mare de pe piața internă, perturbările de producție și un acord pentru un tranzit mai redus al gazelor naturale prin Ucraina¹.

În Europa, prețul gazelor naturale l-a depășit pe cel al petrolului, dar problema nu este una limitată doar la vechiul continent. Deși reducerea livrărilor Rusiei nu îi afectează în mod direct pe consumatorii din Asia, aceștia trebuie, totuși, să concureze cu Europa pentru livrările de gaze naturale lichefiate (GNL) prin intermediul navelor, ceea ce îi forțează să plătească prețuri mai mari pentru a-și asigura livrările.

Criza care se derulează în prezent în industriile grele din Europa și Asia ar putea să se extindă în domeniile politic și macroeconomic. Dacă gospodăriile și afacerile vor vedea cum facturile lor la utilități cresc, mulți ar putea încerca să majoreze salariile sau prețurile la bunurile pe care le vând, ceea ce ar agrava presiunile inflaționiste care rezultă deja de pe urma lanțurilor de aprovizionare tensionate.

Inflația de bază în zona euro a atins deja 3%, cel mai ridicat nivel din ultimii 10 ani. Oficialii Băncii Centrale Europene (BCE) insistă că acest puseu inflaționist ar trebui să fie doar un fenomen temporar, însă o creștere de durată a prețurilor ar putea complica capacitatea BCE de a susține economia printr-o politică monetară ultra-relaxantă. Probabilitatea ca producătorii să treacă costurile pe seama consumatorilor este foarte ridicată, iar asta înseamnă că inflația ar putea să nu fie atât de trecătoare.

1.1. Cum s-a declanșat criza gazelor din Europa

Criza gazelor naturale se adâncește din ce în ce mai mult. În timp ce europenii aveau plătit facturi mai mari în iarna 2021, piețele europene ale energiei, de la gazele naturale la permisele de carbon, au înregistrat noi recorduri. Din peisaj nu lipsește nici geopolitica, acolo unde Rusia face niște mutări care dovedesc că Europa rămâne în continuare, indiferent de declarații, dependentă de gazul rusesc. În fapt, creșterea record a prețurilor la gaze ar putea perturba redresarea economică post-pandemică, ar putea tensiona veniturile gospodăriilor europene și chiar ar putea să umbrească tranziția blocului comunitar către energia regenerabilă.

Potrivit datelor de tranzacționare de la bursa ICE din Londra, prețurile gazelor pe piața futures (piața de tranzacționare a energiei electrice) din Europa au depășit marți, 28 septembrie 2021, pentru prima dată în istorie, cuantumul de 1.000 \$/1000mc. Potrivit datelor anunțate marți, contractele futures, conform indicelui olandez TTF, au început să se tranzacționeze la prețul de 992 \$/1000mc, ajungând până la maximul istoric de aproape 1.030 \$/1000mc. Miercuri, 29 septembrie 2021, acestea au depășit recordul înregistrat cu doar 24 de ore înainte, înregistrând un total de 1.040 \$/1000mc.

Înainte a acestor două zile cu recorduri absolute, ultimul preț record la gaz a fost înregistrat pe data de 15 septembrie 2021, când a atins cotația de 963,9 \$/1000mc. De altfel, prețul gazului în Europa a crescut, în perioada iulie-august 2021, de peste 1,5 ori, după ce la 1 septembrie 2021 se tranzacționa cu 614 \$/1000mc.

Stocurile de gaze naturale și cărbune necesare pentru producția de energie electrică erau în scădere și existau puține semne că situația se va îmbunătăți. În tot acest timp, cererea crește, iar oferta rămâne mică, ceea ce duce automat la explozia prețului pe piața europeană.

De altfel, echilibrul dintre cerere și ofertă din Europa a rămas neobișnuit de strâns în timpul iernii, ceea ce se va determina și în anul 2022 o presiune suplimentară asupra prețurilor pe o piață care se află deja la niveluri record².

---

¹ <https://adevarul.ro/economie/vin-vremuri-grele-rusia-a-redus-cantitatea-de-2115756.html>.

² Bloomberg.

Crahul financiar de pe piața energetică a Europei

Prețul gazului a explodat peste tot în Europa și a tras după el prețul electricității. În perioada august-septembrie 2021, curentul electric s-a scumpit în Germania și Franța cu aproximativ 40%. Drept răspuns, guvernele au început să îi ajute pe consumatori cum pot, Spania anunțând că renunță la o parte din taxe și subvenționează masiv facturile cetățenilor obișnuiți. Însă cea mai gravă situație pare să fie în Marea Britanie, pentru că distribuitorii britanici aveau contracte fixate la prețurile din anul 2021, care erau cu mult mai mici și acum erau nevoiți să cumpere curent electric la prețuri care s-au mărit și cu 250%. La începutul lunii septembrie 2021, doi mari distribuitori britanici au anunțat că nu mai pot suporta diferența de preț și vor intra în faliment.

Contractele futures pe gaze naturale au crescut cu 12.2%, în timp ce contractele futures pe carbon au crescut cu 2.2%. Energia electrică din Germania pentru anul 2022 și gazul din Marea Britanie au înregistrat, de asemenea, noi maxime, iar țițeiul a ajuns să se tranzacționeze, pentru prima dată din octombrie 2018, cu peste 80 \$/baril. În același timp, prețurile cărbunelui din nord-vestul Europei au ajuns la cele mai mari cote de la criza financiară din urmă cu un deceniu³.

De ce crește prețul energiei din Europa

Problemele au început să apară în timpul iernii anului 2020, când temperaturile mai scăzute decât erau preconizate au dus la o cerere de energie mai mare decât de obicei pentru încălzirea locuințelor. Acest lucru a condus la o scădere semnificativă a rezervelor de gaz, care a atins un îngrijorător nivel de stocare de doar 30% în luna martie 2021. Apoi, în primăvara anului 2021, pe măsură ce campania de vaccinare împotriva COVID-19 a câștigat teren pe tot continentul european, lucrurile au început să-și revină la normal, iar afacerile au început să se redeschidă, angajații să revină la birouri, oamenii să meargă din nou în restaurante și alte locuri precum cinematografe sau teatre, consumatorii fiind dornici să-și cheltuiască economiile acumulate în perioada de carantină.

Redresarea economică a determinat un nou val de cerere pentru energia electrică, care a crescut și mai mult în timpul verii, când temperaturile caniculare i-au făcut pe oameni să folosească sistemele de aer condiționat și răcire a clădirilor. Astfel, cererea în creștere nu a fost satisfăcută de ofertă.

Furtuna perfectă a gazului

După ce în anul 2020 a fost blocată de pandemia de COVID-19, iar în anul 2021 economiile europene au început să-și revină rând pe rând, cererea de gaze naturale a început să crească dintr-o dată, iar distribuitorii s-au trezit în situația de a nu ține pasul, ceea ce a forțat majoritatea țărilor europene să folosească pentru consum gaz din rezerve.

Din această cauză, prețurile la gazele naturale au crescut pe tot parcursul lunii septembrie 2021⁴, pe fondul dorinței comercianților de a umple rezervele de gaze înainte de sezonul de iarnă. În plus, Rusia a trebuit să limiteze aprovizionarea cu gaze după un accident la o fabrică de prelucrare a gazului din Siberia, care aparține companiei Gazprom și este situată în orașul Novy Urengoy. De asemenea, Norvegia, un alt mare furnizor de gaze naturale către statele membre ale UE, s-au apucat de reparații masive de întreținere și modernizare la sistemul de livrare al gazelor, crezând că pandemia va dura mai mult și le va permite să lucreze. Numai că nu s-a întâmplat așa, iar momentul în care a revenit cererea de gaze i-a prins nepregătiți.

O altă îngrijorare privind persistența crizei de energie din Europa venea de la operatorul de rețea norvegian Statnett SF, care a declarat că aprovizionarea cu energie electrică din sud-vestul țării era „presată” din cauza intrărilor scăzute și a stocurilor în scădere. Lipsa ar putea limita exporturile către alte piețe, deoarece acea parte a țării este un centru pentru transporturile de energie în străinătate. Marea Britanie, care se confrunta cu o criză proprie de aprovizionare, plus Germania și Danemarca, sunt toate conectate la rețeaua norvegiană prin cabluri pe fundul mării.

Și astfel am ajuns la prima problemă majoră a Europei:

³ [Financial Times](#).

⁴ [Agentia de rating Fitch](#).

Dependența UE de gazul rusesc

Rata de dependență a Uniunii Europene de importurile de gaze naturale (tabelul 1 și figura 1) a scăzut ușor în anul 2021, până la 83%, de la 84% în anul 2020, iar România este țara membră cu cea mai redusă dependență de importurile de gaze naturale (24% în anul 2021)⁵.

Tabelul nr. 1

Gradul de dependență de importurile de gaze în Uniunea Europeană

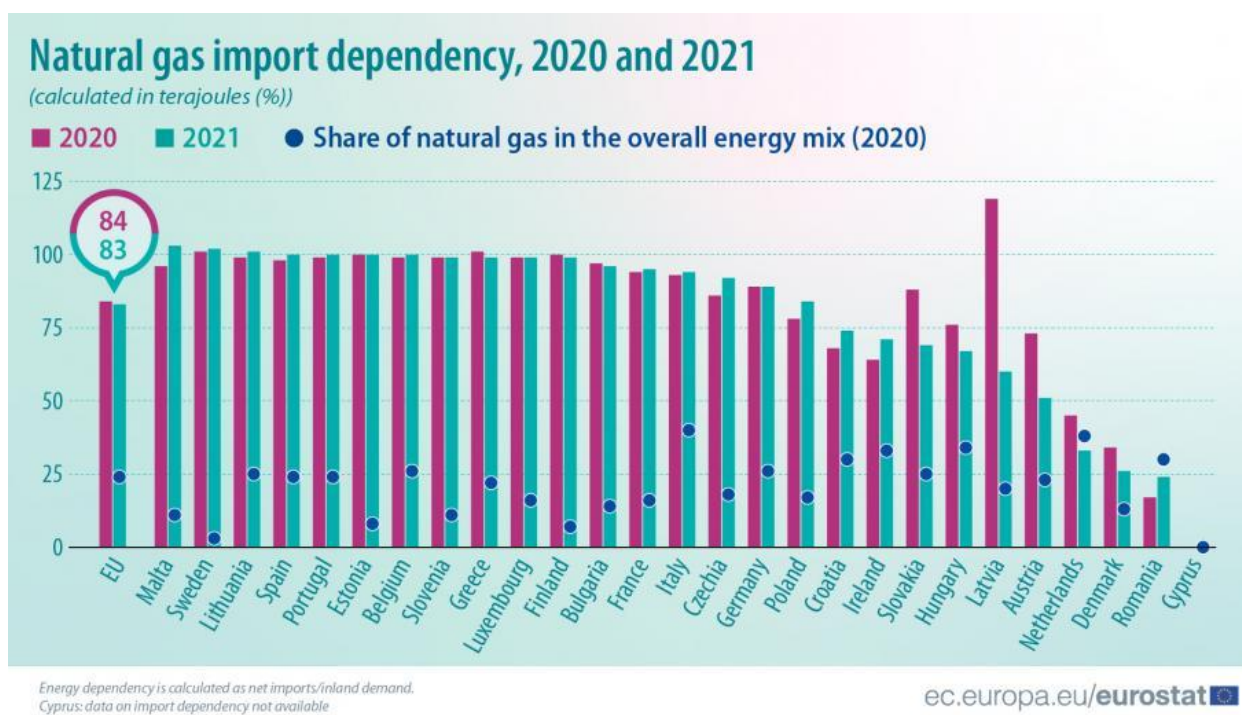
(%)

Nr. crt.	Țara	Anul		Nr. crt.	Țara	Anul	
		2020	2021			2020	2021
1	Uniunea Europeană	84	83	15	Lituania	99	101
2	Belgia	99	100	16	Luxemburg	99	99
3	Bulgaria	97	96	17	Ungaria	76	69
4	Cehia	86	92	18	Malta	96	103
5	Danemarca	34	26	19	Olanda	45	33
6	Germania	89	89	20	Austria	73	51
7	Estonia	100	100	21	Polonia	78	84
8	Irlanda	64	71	22	Portugalia	99	100
9	Grecia	101	99	23	România	17	24
10	Spania	98	100	24	Slovenia	99	99
11	Franța	94	95	25	Slovacia	88	69
12	Croația	68	74	26	Finlanda	100	99
13	Italia	93	94	27	Suedia	101	102
14	Letonia	119	60	28	Cipru	n.a.	n.a.

Sursa: EUROSTAT.

Figura nr. 1.

Gradul de dependență de importurile de gaze în Uniunea Europeană

Sursa: EUROSTAT

⁵ ANRE.

Alte state cu o dependență redusă de importurile de gaze naturale sunt: Danemarca (26%) și Țările de Jos (33%). La polul opus, țările membre cu cea mai mare dependență de importurile de gaze naturale sunt: Malta (104%), Suedia (102%) și Spania (101%).

Comparativ cu situația din anul 2020, cele mai mari creșteri ale dependenței de importurile de gaze naturale au fost înregistrate în Malta (de la 96% în anul 2020, până la 104% în anul 2021, adică o creștere de 8%), Irlanda (de la 64%, până la 71%, adică o creștere de 7%) și România (de la 17% în anul 2020, până la 24% în anul 2021, adică o creștere de 7%).

Cele mai mari scăderi de la un an la altul au fost înregistrate în Letonia (de la 121% până la 61%, adică o scădere de 59%), Austria (de la 73% până la 51%, adică o scădere de 22%) și Slovacia (de la 88% la 69%, adică o scădere de 20%).

Jumătate din gazul Uniunii Europene vine din Rusia și Norvegia. Din acest motiv, un rol important în posibila criză energetică de care Europa se putea lovi în iarna anului 2021 îl aveau facilitățile de stocare a gazelor naturale pe care Gazprom, singura compania care poate exporta gaze naturale rusești, le are în Germania și Austria.

Depozitele, printre cele mai mari din Europa, au fost construite de gigantul rus în parteneriat cu companii mari germane și, apoi, preluate de la acestea. Mai mult, tot companiile germane au cedat rușilor elemente importante ale infrastructurii și sectorului de gaze naturale ale Germaniei⁶.

Prețurile mai mari ale gazelor sunt rezultatul faptului că, parțial, Gazprom nu a mai furnizat către clienții europeni combustibil prin conductele de export, ci a ales să vândă rezervele din depozitele din Germania și Austria, fără a le reface.

Potrivit companiei germane specializată în date de piață și consumatori, Statista⁷, pentru țări non-UE precum Macedonia de Nord, Moldova și Bosnia și Herțegovina, Rusia a fost singura sursă de aprovizionare cu gaze naturale în anul 2019. Printre alte țări de pe continentul european extrem de dependente de gazul rusesc se mai numără Finlanda și Letonia, care au folosit peste 90% din totalul lor de gaze în anul 2020 de la Gazprom. Din fericire pentru România, în schimb, proporția de gaze naturale din Rusia este semnificativ mai mică, undeva la aproximativ 10%.

Pe ansamblu, la nivelul anului 2020, Rusia a reprezentat peste 43% din totalul importurilor de gaze extra comunitare. ***Ce efect are, însă, această dependență?***

Cum șantajează Gazprom țările UE

Cu rezervele goale aproape înainte de iarnă, având cel mai scăzut nivel de depozitare a gazului natural din ultimii 10 ani, europenii le-au cerut rușilor o suplimentare a livrărilor, însă aceștia au refuzat, precizând că livrările de gaze se realizează în conformitate cu contractele semnate⁸. Oficialii ruși au declarat că Gazprom își îndeplinește toate obligațiile în privința livrărilor de gaze, precizând că „*este posibil să ajungă mai mult gaz de la Gazprom în capacitățile de stocare ale Europei*”.

Numai că contractele valabile în acel moment prevedeau o livrare insuficientă de gaze naturale către blocul comunitar. UE avea nevoie de gaz atât pentru consumul curent, cât și pentru a umple înapoi rezervoarele pentru „zile negre”.

Având în vedere poziția dominantă a Gazprom în raport cu livrarea de gaze către UE, 40 de euro deputați, printre care și șase români, au transmis o scrisoare către Comisia Europeană⁹, cerându-i acesteia să investigheze rolul companiei Gazprom în creșterea prețurilor gazelor naturale din Europa. Aceștia susțineau că, prin refuzul de a participa la umplerea rezervelor de gaze necesare statelor membre, rușii țineau artificial oferta sub cerere, iar acest aspect determina o mare influență asupra prețului. Europarlamentarii susțin că rușii nu dădeau curs comenzilor suplimentare de gaze și nu satisfăceau total cererea din piață pentru a putea controla prețul.

⁶ [The Energy Relationship Between Russia and the European Union \(e-ir.info\)](https://www.e-ir.info/).

⁷ [Russian gas dependence in Europe by country 2020 | Statista](https://www.statista.com/statistics/1091117/russian-gas-dependence-in-europe-by-country-2020/).

⁸ Kremlinul anunță că Gazprom e gata să-și sporească livrările către Europa, dar vrea să încheie mai multe contracte.

⁹ 40 de europarlamentari cer CE anchetarea Gazprom. Ei suspectează compania rusească de manipularea pieței gazelor.

Prin criză energetică europeană și implicit a gazului, Rusia voia, de fapt, să demonstreze Europei cât de importantă este conducta Nord Stream 2, prin care poate fi pompat de două ori mai mult gaz către nordul continentului, pe dedesubtul Mării Baltice¹⁰. O demonstrație pe care rușii țineau cu tot dinadinsul să o facă după nenumărate critici și voturi de blam din partea Occidentului (și a SUA), în legătură cu acest proiect controversat, care a fost finalizat numai datorită parteneriatului ruso-german¹¹.

Iar aceasta conduce la a doua problemă majoră a Europei:

UE nu este atât de verde pe cât îi place să creadă

Deși UE își reduce treptat dependența de combustibilii fosili, sursele regenerabile de energie devenind principala sursă de energie electrică a blocului comunitar pentru prima dată în anul 2020, dar tranziția nu este suficient de rapidă și de răspândită în toate statele membre pentru a contracara impactul cauzat de această criză a gazelor¹².

Împreună, gazul natural și cărbunele furnizează, în continuare, mai mult de 35% din producția totală de energie electrică a UE, gazul reprezentând peste o cincime din acest total. Mixul energetic este foarte diferit în fiecare stat al UE. Spre exemplu, combustibilii fosili au o pondere marginală în Suedia, Franța și Luxemburg, dar ocupă mai mult de 60% din producția totală de energie electrică în Olanda, Polonia, Malta și Cipru.

Vârful de lance în efortul de reducere a amprentei de carbon în energie a fost Germania, cea mai mare economie europeană, care și-a asumat cele mai ambițioase obiective și chiar a trecut la treabă: a închis majoritatea centralelor nucleare (care produc electricitate), precum și centralele care ardeau cărbune pentru termoficare și electricitate. Dacă nu izbucnea războiul, Germania urma să devină 100% curată de energie nucleară până la sfârșitul anului 2022 și să elimine complet cărbunele înainte de sfârșitul anului 2030.

Întreaga sa strategie verde se baza, însă, pe asigurarea unei „punți de tranziție” prin înlocuirea energiei nucleare și a cărbunelui cu gaze naturale. Deși au existat voci din cadrul UE care acuzau că, sub umbrela ecologică, Germania crește de fapt dependența blocului de gazul rusesc¹³, obiectivul verde era mai important. Duminică, 27 februarie 2022, întreaga strategie verde a Germaniei a devenit, brusc, negociabilă, schimbarea la 180 de grade fiind cauzată de războiul din Ucraina.

Deoarece cărbunele, cel mai poluant combustibil, este eliminat treptat, multe țări recurg la gazul natural ca resursă de tranziție înainte ca energiile verzi, cum ar fi turbinele eoliene sau panourile solare, să devină elementele principale ale producției de energie electrică. UE, deși este lider mondial în tehnologiile inteligente de producere și stocare a energiei, nu este atât de avansată încât să facă față distorsiunilor de aprovizionare a gazelor.

Pentru a rezista în fața șocurilor produse de oscilațiile masive ale cererii și ofertei este nevoie de rezerve tampon, gata de folosit pentru a nu opri producția. Iar UE nu beneficiază în acest moment de aceste stocuri.

În plus, deși Comisia Europeană a stabilit obiective clare pentru reducerea emisiilor de dioxid de carbon (vom reveni mai pe larg în paragraful următor), aceeași Uniune Europeană continuă să investească în rețelele de gaz, principalul combustibil pentru încălzit locuințele în toate statele membre.

Indiferent de deznodământul războiului, însă, este posibil să vedem mișcări similare în toate statele europene care au spațiu de manevră în domeniul energetic. Cele care pot amâna închiderea surselor poluante, o vor face. În ciuda declarațiilor în favoarea tranziției verzi, pierderea rușilor ca furnizori stabili va întârzia, de fapt, reforma energetică ecologică. Înainte ca energia eoliană, solară sau hidrogenul să devină alternative viabile pentru industrie și consumatorii casnici, guvernele și companiile se vor concentra pe a-și asigura necesarul imediat de gaze naturale.

¹⁰ [Rusia a anunțat că Nord Stream 2 a fost terminat în această dimineață. Președintele Poloniei anulează întâlnirea cu Angela Merkel.](#)

¹¹ [https://www.washingtonpost.com/business/energy/why-the-world-worries-about-russias-natural-gas-pipeline/2020/09/07/59e10c1e-f0f9-11ea-8025-5d3489768ac8_story.html.](https://www.washingtonpost.com/business/energy/why-the-world-worries-about-russias-natural-gas-pipeline/2020/09/07/59e10c1e-f0f9-11ea-8025-5d3489768ac8_story.html)

¹² [Why Europe's energy prices are soaring and could get much worse | Euronews.](#)

¹³ [Russia's invasion of Ukraine forces Germany to come clean on energy transition strategy | Clean Energy Wire.](#)

Deocamdată, singurele consecințe resimțite de Rusia pe plan energetic sunt:

✓ retragerea gigantilor vestici precum BP, Exxon și Shell din acționariatul unor proiecte în parteneriat cu companii rusești. Pentru BP, pierderea cauzată de o vânzare rapidă a acțiunilor se va ridica până la 25 mld. euro pentru compania britanică¹⁴.

✓ sistarea lucrărilor la gazoductul Nord Stream 2, care urma să fie inaugurat chiar anul acesta și care putea crește capacitatea de transport a gazului rusesc în Europa cu 55 mld. mc.

Pentru scurt timp, s-a discutat și despre posibilitatea de a bloca fluxurile de gaz pe Nord Stream 1, cu o capacitate tot de 55 mld. mc, însă compania germană E.ON, principalul client al gazoductului, s-a opus și a avut câștig de cauză¹⁵.

CertIFICATELE PENTRU EMISII DE CO₂: O CREAȚIE ARTIFICIALĂ A UE

Creșterea prețurilor a devenit o problemă reală în întreaga lume. Putem căuta sursele inflației aproape peste tot, dar lumea acordă atenție în principal creșterii prețurilor la energie. Aceasta este o problemă în economiile care nu au acces direct la resursele energetice, iar ponderea energiei regenerabile este încă insuficientă. Astfel de probleme sunt vizibile și în țările Uniunii Europene.

Circa 60% din prețurile la încălzire reprezintă costurile de achiziționare a certificatelor pentru emisii de CO₂. Analiztii consideră că autorizațiile pentru emisiile de CO₂ sunt o creație artificială inventată de UE, al cărei scop este reducerea semnificativă a gazelor nocive eliberate în atmosferă. Acestea, desigur, sunt produse în principal de sectoarele de energie, încălzire și industrie. UE subliniază că certificatele pentru emisii sunt responsabile doar în proporție de 20% pentru creșterea recentă a prețurilor la energie. Totuși, așa cum a arătat realitatea, prețurile la energie reprezintă în prezent 60% din costurile asociate achiziționării autorizațiilor pentru emisii.

În aceste condiții, problemele privind aprovizionarea și livrarea au făcut ca prețul petrolului să atingă cel mai ridicat nivel din anul 2014, iar gazul în Europa a ajuns la niveluri extrem de ridicate, atingând maxime istorice. De asemenea, “nedoritul” cărbune a devenit scump din cauza creșterii prețurilor altor materii prime. În plus, sursele alternative nu au fost capabile să furnizeze destulă energie pentru a satisface necesarul.

Deoarece energia afectează fiecare aspect al vieții noastre, mai devreme sau mai târziu, vom simți impactul prețurilor ridicate în toate aspectele de zi cu zi. Așa s-a întâmplat în toată Europa, unde inflația pentru Zona Euro a urcat la 5% - cel mai ridicat nivel din istorie. La rândul său, inflația în Polonia a atins niveluri de peste 8%, inflație care a fost observată ultima dată la începutul deceniului precedent, în timp ce inflația în România s-a apropiat de pragul de 8% la sfârșitul anului 2021.

O creație artificială cu consecințe reale

Pe lângă prețurile mari ale resurselor energetice, mai sunt și alte probleme. Există un deficit de materii prime în Europa, motiv pentru care efectele creșterii prețurilor sunt mult mai severe decât în Statele Unite. Cu toate acestea, având în vedere aceste prețuri mai mari ale mărfurilor, sectoarele europene ale energiei și ale industriei trebuie să se confrunte cu o problemă creată artificial sub forma autorizațiilor pentru emisii de gaze cu efect de seră.

ETS (European Trade System) este sistemul european de comercializare a certificatelor de emisii. A fost creat pentru a forța sectoarele industriei, energiei și aviației să reducă emisiile de gaze cu efect de seră. Sistemul alocă o parte din autorizații gratuit, în funcție de nivelul emisiilor actuale și de dimensiunea economiei. Partea rămasă din autorizații este destinată vânzării. Dacă o anumită companie industrială sau energetică nu are un număr suficient de autorizații pentru emisiile sale, aceasta trebuie să achiziționeze certificate suplimentare la licitațiile naționale sau pe piața secundară.

Tranzacționarea primară are loc pe bursele ICE și EEX, în timp ce tranzacționarea secundară, în primul rând pe futures, are loc pe EEX, ICE și NYMEX.

În faza inițială, sistemul nu a funcționat așa cum era planificat de creatorii săi, așa că s-a decis reducerea semnificativă a certificatelor comercializate pe piață, iar numărul de autorizații acordate

¹⁴ [BP quits Russia in up to \\$25 billion hit after Ukraine invasion | Reuters.](#)

¹⁵ [Germany's E.ON rejects halting Nord Stream 1 pipeline - paper | Reuters.](#)

în fiecare an este în scădere. În plus, datorită prevederilor legii proprietății, instituțiile financiare pot funcționa pe această piață. Acești jucători mari pot paria dacă viitoarele permise vor valora mai mult sau mai puțin decât valorează în prezent.

Trebuie să remarcăm, însă, faptul că sistemul a fost conceput astfel încât să forțeze sectorul energetic și industria să se transforme, ceea ce a oferit instituțiilor financiare un grad ridicat de siguranță că prețurile vor crește. Acest lucru a condus la o anomalie sub forma unui deficit de certificate de emisii pe piață, ceea ce a condus, evident, la creșterea prețurilor. Nivelul de 100 euro pentru un contract care să permită emiterea unei tone de CO₂ nu era așteptat să fie atins până în anul 2030. De fapt, prețurile s-au apropiat de acest nivel până la sfârșitul anului 2021, arată analiștii.

Ipoteza unui sistem de emisii nu este negativă în sine. Forțează ramurile economiei care sunt cele mai dăunătoare climei să se transforme, iar țările, individual, trebuie să aloce fonduri din vânzarea autorizațiilor lor pentru a sprijini transformarea și a atenua efectele creșterii prețurilor. Realitatea este însă adesea diferită și, în cele din urmă, consumatorii finali sunt cei care suportă cel mai mare cost. În plus, ETS este unul dintre cele mai restrictive sisteme, cu o pondere relativ mică a emisiilor la nivel mondial.

Europa este responsabilă pentru mai puțin de 20% din emisii la nivel global, în timp ce Asia este responsabilă pentru mai mult de 50% din emisii, iar cota sa este în creștere. Desigur, merită să ne amintim faptul că Europa și America de Nord s-au dezvoltat mai devreme decât Asia. Pe de altă parte, industriile europene și americane își pierd competitivitatea. Drept urmare, companiile din lumea occidentală, din cauza problemelor cu emisiile, decid să transfere producția în alte părți ale lumii.

Ce urmează pentru prețurile certificatelor?

Prețurile certificatelor de emisii au crescut brusc în ultimii 4 ani, cele mai mari creșteri fiind înregistrate în anul 2021, când prețurile au depășit 90 de euro pe contract. Multe analize indică faptul că prețurile vor ajunge, în medie, în zona de 100 euro în următorii 2 ani, deși merită amintit faptul că la începutul anului 2021 nimeni nu se aștepta ca prețul să crească la 50 euro pe contract.

Este posibil ca, din cauza naturii foarte speculative a acestei piețe, prețurile să surprindă participanții de mai multe ori. Pe de altă parte, merită menționat că atunci când prețul a oscilat în jurul valorii de 20-30 euro, sectorul energetic a început să treacă la gaze mai scumpe, dar cu emisii mai mici.

În plus, în jurul nivelului de 40-50 euro, proiectele eoliene încep să devină profitabile. Prețurile sunt, de asemenea, crescute în prezent de problemele temporare privind lipsa stocurilor și prețurile ridicate ale gazelor, forțând țările să treacă la cărbune, care are un consum mai mare de carbon. Prețurile pot scădea, deși reglementările locale, din Germania sau Țările de Jos, de exemplu, nu permit tranzacționarea certificatelor pentru emisii sub 60 de euro.

Creșterile semnificative ale prețurilor certificatelor de emisii au condus la proteste din partea unor țări și industrii. Economiiile bazate pe cărbune precum Polonia, Republica Cehă și Spania, cer modificări ale sistemului ETS. Aceste țări indică faptul că instituțiile financiare sunt, în primul rând, responsabile pentru prețurile mai mari și doresc să introducă anumite restricții pentru acestea. Aceste instituții sunt responsabile pentru peste 50% din tranzacționarea cu contracte, ceea ce arată că are un impact uriaș asupra prețurilor.

În același timp, însă, autoritatea de reglementare europeană nu a găsit probleme când vine vorba de manipularea prețurilor, așa că în acest moment nu trebuie să ne așteptăm la o schimbare rapidă a sistemului, în special dacă ținem cont că UE dorește să atingă obiectivul ambițios de reducere a emisiilor cu 55% până în anul 2030, comparativ cu anul 1990.

Aceste două probleme majore ale Europei au condus, evident, la o nouă provocare:

Scumpirea utilităților

Cetățenii europeni din țări precum Spania, Italia, Franța și Polonia se confruntau, deja, în luna septembrie 2021, cu facturi la energie din ce în ce mai mari, care se adăugau problemelor economice cauzate de pandemie.

De asemenea, guvernul de la Madrid a trimis o scrisoare către autoritățile europene de la Bruxelles, cerându-le acestora acțiuni la nivelul întregii Uniuni. Dar, pe măsură ce criza europeană

a energiei și în mod special a gazelor se revărsa asupra blocului comunitar, ceea ce provoca îngrijorări tot mai mari în rândul cetățenilor, nu este clar câtă putere poate exercita UE pentru a limita excesele unei piețe de energie liberalizate a cărei sursă primară provine din afara propriilor frontiere.

Ca efect, au început să apară și:

Mutările geopolitice ale Rusiei

Ungaria a semnat luni, 27 septembrie 2021, un nou acord de achiziționare de gaze naturale pe 15 ani cu compania Gazprom¹⁶, acord care îi va asigura securitatea energetică pe termen lung. Conform acestui acord, Ungaria s-a angajat să cumpere, în fiecare an, de la Gazprom o cantitate de 4,5 mld.mc de gaze naturale timp de cel puțin zece ani. Ungaria va avea opțiunea de a modifica volumul achizițiilor de gaze după primii zece ani. La rândul său, Gazprom va livra anual Ungariei o cantitate de 4,5 miliarde metri cubi de gaze naturale prin două rute: 3,5 mld. mc via Serbia și un miliard de metri cubi via Austria. Prețul este semnificativ mai mic decât cel plătit până la data semnării contractului, fiind bazat pe un acord bilateral semnat în anul 1995, și va contribui la „*păstrarea reducerilor de prețuri la utilități, iar consumatorii ungari vor continua să plătească unele din cele mai scăzute prețuri din UE*”.

Acordul semnat luni, 27 septembrie 2021, asigură aproximativ jumătate din consumul anual de gaze naturale al Ungariei, care se situează între nouă și zece miliarde metri cubi. De altfel, în ultimii ani, Ungaria a început să își reducă dependența de gazele naturale rusești prin deschiderea unor conducte de interconectare cu majoritatea țărilor vecine.

Semnalul venit de la Kiev și tensiunile dintre Ungaria și Ucraina

Imediat după anunțul semnării acordului între Ungaria și Gazprom, au apărut și tensiunile regionale¹⁷. Ucraina a transmis printr-un comunicat de presă publicat de Ministerul de Externe, că acordul încheiat de Budapesta constituia „*o decizie pur politică, nejustificată din punct de vedere economic*” și era în detrimentul relațiilor ucraineano-ungare. Mesajul Ucrainei venea în contextul în care țara risca să piardă milioane de dolari din taxele de tranzit pentru gazele rusești.

La rândul său, oficialii maghiari au acuzat Ucraina de interferență în afacerile interne ale Ungariei, precizând că „*pentru Ungaria, securitatea energetică este mai degrabă o chestiune de siguranță, de suveranitate și economică decât politică*”.

Primele încercări la nivelul UE de rezolvare a crizei energetice: construirea de noi gazoducte finanțate din bani europeni

Ca urmare a adâncirii crizei gazelor, Eurodeputații din Comisia pentru industrie a Parlamentului European au propus marți, 30 septembrie 2021, includerea anumitor proiecte de gazoducte pe lista viitoarelor infrastructuri de transport energetic care vor fi eligibile pentru a obține finanțare de la UE.

Textul, adoptat cu o largă majoritate în Comisia pentru industrie a Parlamentului European, trebuie mai întâi negociat cu cele 27 de state membre. În acest text sunt definite tipurile de proiecte de transport de energie denumite „de interes comun” (linii de mare tensiune, gazoducte, instalații de stocare, rețele inteligente etc.), care ar putea beneficia de proceduri administrative accelerate, dar și de finanțare de la UE.

Declarând că sunt interesați să reducă emisiile de gaze cu efect de seră, dar și să crească eficacitatea rețelelor energetice, eurodeputații intenționează să susțină cu prioritate infrastructurile pentru hidrogen, captarea și stocarea carbonului, în timp ce proiectele bazate pe gazele naturale nu vor fi, în principiu, eligibile pentru fonduri europene.

Cu toate acestea, textul prevede o „derogare temporară”, pentru a continua să fie finanțate peste 50 de infrastructuri de gaze naturale prezente pe lista „proiectelor de interes comun” printr-o procedură accelerată de autorizare.

¹⁶ Ungaria a semnat cu Gazprom un contract pe 15 ani.

¹⁷ Tensiuni între Ungaria și Ucraina din cauza livrării de gaze din Rusia. Budapesta: Nu poți încălzi casele cu declarații politice!.

Votul de marți, 30 septembrie 2021, definitivă poziția Parlamentului European înaintea negocierilor cu statele membre cu privire la revizuirea Regulamentului pentru rețelele transeuropene de energie (Regulamentul TEN-E), care vizează decarbonizarea și interconectarea infrastructurilor, grație fondurilor europene.

La rândul lor, Guvernele celor 27 de state membre UE se puseseră de acord, la mijlocul lunii iunie 2021, pentru a exclude petrolul și gazele naturale din viitoarele infrastructuri de transport energetic finanțate de UE, chiar dacă au autorizat gazoductele existente să transporte, până în anul 2029, un amestec de hidrogen și gaze naturale.

La scurt timp după vot, ONG-urile de mediu¹⁸ au criticat în mod vehement votul din Comisia pentru industrie a Parlamentului European, arătându-se faptul că într-un moment în care creșterea prețului la gazele naturale ar trebui percepută ca un avertisment pentru a investi în regenerabile, acest acord va conduce la o expansiune a rețelei europene de gazoducte și, deci, va menține influența sectorului energiei fosile asupra continentului.

1.2. Care este rolul Rusiei în criza europeană a gazelor

Europa se confruntă cu o criză prelungită a gazelor naturale, care a fost provocată de redresarea economiilor după blocajul generat de pandemia de COVID-19, dar și de nivelul scăzut al gazului stocat în depozitele europene, grație iernii din anul 2020. Prețurile gazelor naturale au crescut foarte mult în ultimele luni, iar cele mai recente mutări ale Rusiei dovedesc că Europa rămâne în continuare, indiferent de declarațiile liderilor politici de la Bruxelles, dependentă de gazul rusesc.

Unii politicieni și experți europeni erau îngrijorați de faptul că Rusia încerca să facă presiuni asupra autorităților de reglementare din UE pentru a aproba noua conductă Nord Stream 2. La rândul lor, alți experți susțineau că Rusia nu avea suficient gaz de rezervă și încerca să-și umple propriul depozit înainte de începerea iernii 2021.

Gazul natural este principala sursă de energie pentru încălzirea locuințelor din UE și, prin urmare, este supus unei cereri mult mai mari pe timp de iarnă. Din păcate, stocurile de gaze ale Europei se află la cel mai redus nivel din cel puțin 10 ani. Acest lucru se petrecea chiar înaintea sezonului de iarnă 2021, existând, astfel, riscul unor noi creșteri ale prețurilor care se aflau deja la niveluri record.

În țările europene și Marea Britanie combinate, centrele de stocare erau pline în proporție de 72%, comparativ cu 94% în septembrie 2020, și o medie de 85% în ultimii 10 ani până la sfârșitul lunii septembrie 2021. Astfel, la nivelul lunii octombrie 2021, volumul de stocare a gazelor naturale în Europa era mult mai scăzut decât în anul 2020, situându-se la un nivel de aproximativ 76% din capacitatea totală de stocare, față de nivelul de 95%, cât era în anul 2020¹⁹.

Facem precizarea că depozitarea gazelor este utilizată ca rezervă pentru perioadele de cerere ridicată și de aprovizionare restrânsă. De aceea, nivelurile scăzute la nivelul lunii septembrie 2021 – cu puțin înainte de sfârșitul perioadei de refacere a stocurilor pe piața europeană a gazelor – constituiau un motiv de îngrijorare.

Avertisment sumbru: Pierderea stocurilor va perturba piața

Sezonul gazelor de iarnă, când prețurile sunt de obicei mai mari și se scoate mai mult gaz din depozite pentru a satisface cererea, începe pe 1 octombrie 2021 și continuă până la sfârșitul lunii martie 2022.

În aceste condiții, se prognoza că stocurile europene trebuiau să fie de aproximativ 78% din normal la 1 octombrie 2021, când se ajunge în sezonul de iarnă, iar pierderea stocurilor va perturba piața²⁰.

¹⁸ <https://friendsoftheearth.eu/press-release/meps-ready-to-support-new-fossil-gas-projects/>.

¹⁹ Gas Infrastructure Europe.

²⁰ Russell Hardy, Vitol.

Depozitele de gaze au fost golite în iarna anului 2020 din cauza cererii puternice, exacerbată de generarea relativ redusă de surse regenerabile și de cererea puternică de energie subiacentă²¹.

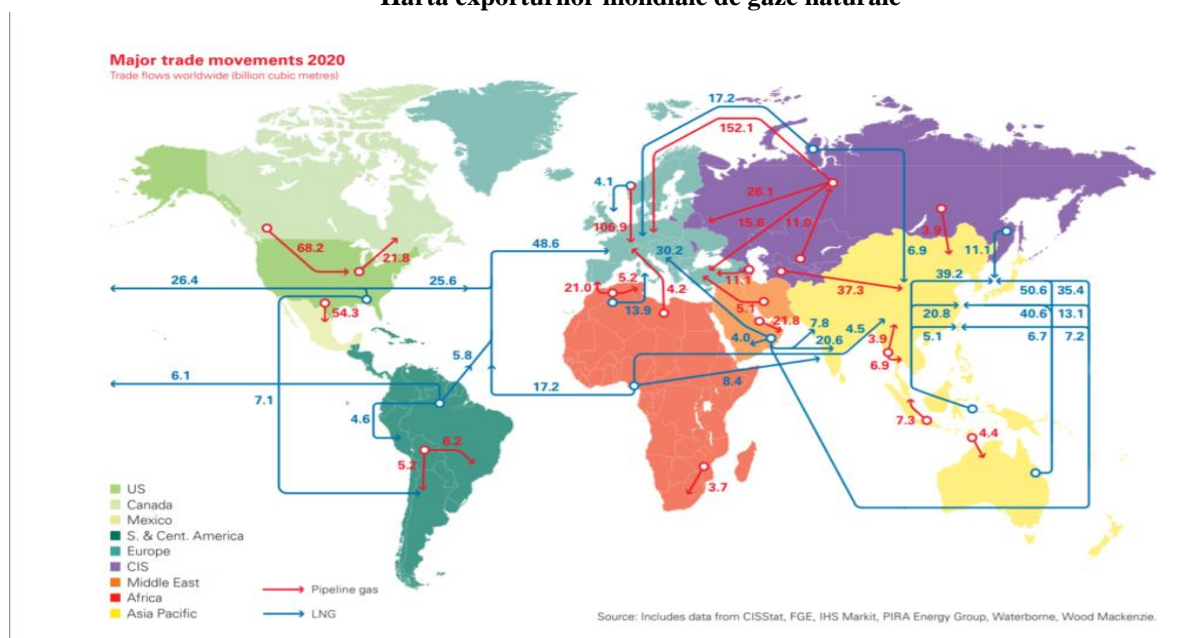
De altfel, mai există o problemă. Cererea de energie și gaze este, de asemenea, puternică în Asia, ceea ce reduce livrările de GNL în Europa²². Acest lucru s-a combinat cu o criză globală a aprovizionării și cu livrări limitate în vara anului 2021, rezultând stocuri scăzute record pe măsură ce se intra în sezonul de încălzire.

De aceea, UE și-a găsit o nouă sursă de gaze naturale, care poate umple rapid țeștile prin care nu mai curge gaz rusesc: SUA au devenit, pentru prima dată în istorie, principalul furnizor de GNL al UE, iar UE a devenit în ultimele trei luni cel mai mare client al americanilor.

Deși GNL pare un produs de hiper nișă, adevărul este că acestea reprezintă, astăzi, una dintre cele mai tranzacționate resurse energetice din lume. GNL sunt pur și simplu gaze naturale care sunt lichefiate pentru a putea fi transportate pe vapoare, și apoi regazeificate când ajung la destinație. Astfel, în anul 2020, volumul total al exporturilor de GNL a atins, la nivel mondial, aproape 500 mld. mc și, pentru prima dată, a depășit cantitatea exportată prin gazoducte²³. Cu alte cuvinte, comerțul mondial cu gaze naturale se bazează astăzi în primul rând pe GNL și abia apoi pe gazoducte (figura 2).

Figura nr. 2.

Harta exporturilor mondiale de gaze naturale²⁴

Sursa: BP²⁵

UE are deja instalate terminale GNL cu o capacitate anuală de 150 mld. mc. Comparativ, importurile europene de gaz rusesc au fost, în anul 2021, de 172 mld. mc. Diferența poate fi acoperită fără emoții prin simpla suplimentare a cantităților de gaze stocate în depozite – cum a anunțat că va face și Germania. În total, UE are capacitatea de a depozita 120 mld. mc.

Pe de altă parte, criza gazelor putea exercita presiuni asupra autorității de reglementare din Germania și asupra Comisiei Europene pentru a aproba darea în funcțiune a gazoductului Nord Stream 2²⁶, care are capacitatea de a pompa 55 mld. mc/an de gaz natural în Germania (o cantitate suficientă

²¹ James Huckstepp, S&P Global Platts.

²² James Huckstepp, S&P Global Platts.

²³ Cum schimbă războiul dintre Rusia și Ucraina harta mondială a energiei - Panorama.

²⁴ Rutele colorate cu roșu reprezintă livrările prin gazoducte, iar cele albastre sunt livrările transcontinentale de GNL.

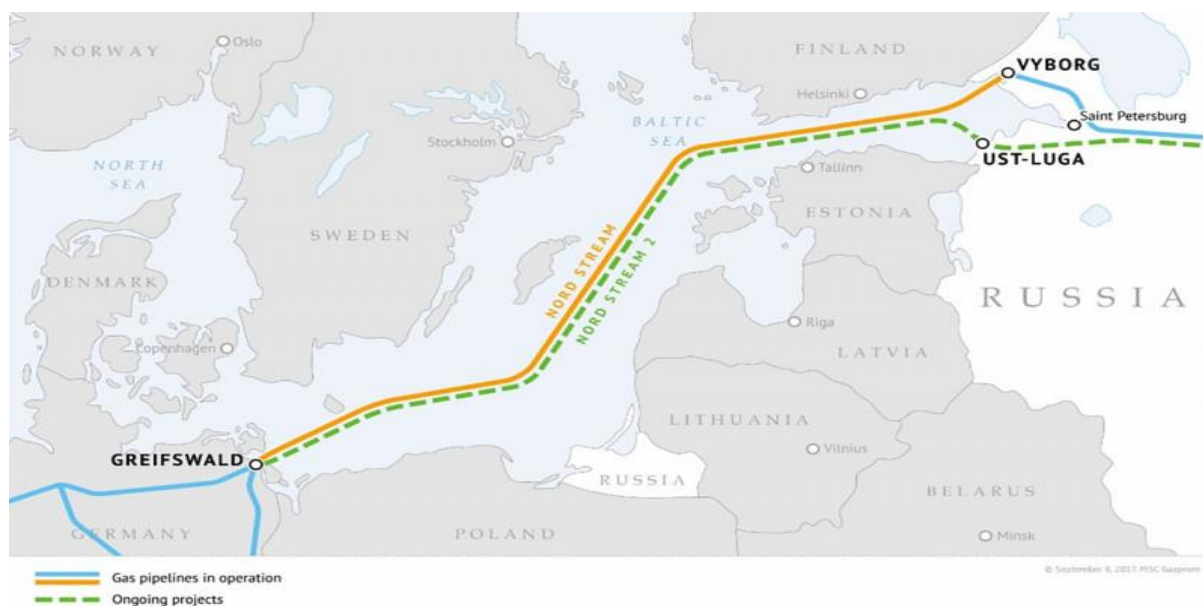
²⁵ Full report – Statistical Review of World Energy 2021 (bp.com)U.

²⁶ darea în funcțiune a gazoductului Nord Stream 2.

pentru aprovizionarea a 26 de milioane de gospodării), autoritățile din Rusia insistând, în repetate rânduri, că Nord Stream 2 poate contribui la ameliorarea crizei gazelor europene (figura 3).

Figura nr. 3.

Traseul conductei Nord Stream 2

Sursa: Gazprom

Trebuie să facem precizarea că acest controversat proiect Nord Stream 2 este conceput pentru a livra gaze rusești direct în Germania prin Marea Baltică, ocolind Ucraina și Polonia. Criticii susțin că gazoductul nu este compatibil cu obiectivele climatice europene și crește dependența regiunii de exporturile ruse de energie. Unii analiști au sugerat că Gazprom, gigantul de stat din Rusia, ar putea să-și limiteze livrările de gaze naturale către Europa pentru a susține livrările prin Nord Stream 2.

Gazprom avea probleme în a-și gestiona toate sarcinile

Este un fapt cert că aprovizionarea cu gaz rusesc prin conductele existente a fost mai mică în anul 2021, în special prin conductele care traversează Ucraina și Belarus, iar acest lucru s-ar putea datora problemelor legate de satisfacerea întregii cereri.

Potrivit cifrelor pe care Gazprom le-a publicat, se pare că acestea nu sunt departe de capacitatea lor totală de producție, companiei fiindu-i foarte dificil să-și satisfacă simultan cererea internă de gaze, să-și completeze propriile depozite de stocare și să-și îndeplinească angajamentele de export către Europa.

Pe de altă parte, oficialii europeni nu au descifrat motivele pentru care Rusia nu a profitat de prețurile europene ridicate la gaze, singura modalitate de a afla acest lucru fiind aceea dacă Gazprom suplimentează dintr-o dată stocurile de gaze după ce devine operațională conducta Nord Stream 2. Mai mult, se extimează că, dacă atunci când Nord Stream 2 va fi aprobat și lansat, se observă brusc că tranzitul de gaze prin Ucraina scade la un nivel foarte mare, acesta ar putea fi un indicator al faptului că Gazprom nu are cu adevărat stocuri suficiente de rezervă.

În cadrul contractului în vigoare la acel moment, Gazprom trebuia să asigure tranzitul a 40 mld. mc de gaze anual prin Ucraina. Gazprom achiziționa apoi capacități suplimentare dacă era necesar. De obicei, Rusia achiziționează o cantitate importantă de capacitate de tranzit în plus, atunci când gazoductele sale care ocolesc Ucraina pompează gaze spre Europa la capacitate maximă.

Dar unul dintre principalele gazoducte rusești către Germania, Yamal-Europe, nu funcționa în luna august 2021 decât la capacitate extrem de redusă după un incendiu la o uzină de procesare a gazelor, la începutul lunii august 2021, astfel că luni, 16 august 2021, în punctul de sosire Mallnov venise mai puțin din jumătatea volumului, comparativ cu cel de dinaintea incidentului.

O scădere a fluxurilor la Mallnow a redus importurile ruse cu 30-45 mil. mc/zi începând cu 31 iulie 2021. Deși istoric livrările Gazprom au fost sigure, iar problemele s-au rezolvat rapid și se aștepta ca fluxurile să revină la peste 80 mil. mc/zi mai târziu în cursul lunii august 2021, evoluția strategică a Gazprom de a se concentra asupra valorii în raport cu volumul în 2020-2021 ar putea duce la fluxuri mai mici pentru mai mult timp²⁷.

Dar, fluxurile de gaze naturale în cel mai vestic punct al conductei Yamal-Europe - o conductă importantă din punct de vedere strategic, de 2.000 de kilometri, care traversează patru țări: Rusia, Belarus, Polonia și Germania - au scăzut la 20 mil. mc/zi la jumătatea lunii august 2021²⁸. Acestea au scăzut de la 49 mil. mc/zi la sfârșitul lunii iulie, fiind cu mult sub volumul normal de 81 mil. mc/zi. Mai mult, se estima ca aprovizionarea europeană cu gaze naturale din Rusia să scadă și mai mult în septembrie 2021. Trebuie să facem precizarea că, pentru ca Rusia să poată transporta gaze prin statele învecinate, cum ar fi Ucraina, trebuie să achiziționeze mai întâi accesul la o conductă, „*ca o taxă de drum*”.

Ruta Nord Stream 1 este o opțiune, deși aceasta este deja deținută de Gazprom și funcționează la capacitate maximă. Conducta Yamal-Europe este un al doilea traseu major și, până la sfârșitul lunii iulie 2021, a funcționat aproape de capacitate așa cum era de așteptat (după cum am arătat anterior). În al treilea rând, exista și ruta ucraineană care, evident, vine cu o mulțime de bagaje politice, aceasta fiind singura alternativă prin care se poate obține gaz din Rusia în Europa într-un volum semnificativ.

Gazprom își folosea în mod eficient capacitatea rezervată de conducte către UE, dar o scădere neașteptată a volumelor la sfârșitul lunii iulie 2021 de-a lungul conductei Yamal-Europe a indicat imediat că ceva nu este în regulă. Fluxurile de gaze naturale către Europa au scăzut din nou la scurt timp după un incendiu la o fabrică de gaze condensate din orașul Novy Urengoy din Siberia. Drept urmare, observatorii externi ai Gazprom au monitorizat îndeaproape licitațiile lunare de capacitate prin Ucraina. Aceste licitații sunt văzute pe scară largă ca un semnal cheie pentru piață referitor la volumele viitoare, deoarece au loc cu două-trei săptămâni înainte de luna în care sunt livrate gazele naturale.

Un șir de neprezentări la fiecare licitație i-a determinat pe analiști să pună la îndoială dacă lipsa rezervărilor de capacitate prin Ucraina avea legătură cu incapacitatea Gazprom de a furniza, sau cu refuzul său de a livra, ceea ce semnifică implicații serioase asupra modului în care piața globală a gazelor și a GNL tratează volumul conductelor din Rusia și disponibilitatea - sau nu - a aprovizionării sale discreționare²⁹.

De altfel, marți, 21 septembrie 2021, autoritățile din Ucraina și-au reiterat punctul de vedere, arătând că acest proiect amenință independența energetică a multor state est-europene și subminează securitatea Ucrainei. În acest context, exista temerea că începând din anul 2024, Gazprom va înceta tranzitul gazelor naturale prin Ucraina, iar compania rusă a început deja să își reducă livrările. În plus, începând din luna octombrie 2021, Ungaria ar putea înceta să mai primească gaze naturale rusești care să treacă prin Ucraina, iar Polonia ar putea înceta să mai utilizeze ruta de tranzit începând din anul 2023. În replică, oficialii ruși susțineau că gazoductele Nord Stream 2 și TurkStream sunt concepute pentru a îmbunătăți securitatea energetică a Europei (după cum aminteam și anterior).

2. Evoluția prețurilor la gaze naturale la nivel european

După decizia Rusiei de a nu acoperi decât 4% din capacitatea suplimentară de tranzit a gazelor oferită de Ucraina pentru luna septembrie 2021, la hub-ul de gaze TTF din Olanda, prețurile spot au depășit marți, 14 septembrie 2021, pragul de 66 €/MWh, adică mai mult de 800 \$/1.000 mc,

²⁷ Sursa: Platts

²⁸ Sursa: ICIS

²⁹ Sursa: Marzec-Manser

în contextul în care gradul de umplere a depozitelor subterane din Europa era sub nivelul din ultimii ani pentru această perioadă a anului.

Aceasta în timp ce prețul la gazele naturale în Europa înregistrase deja niveluri record în fața cererii crescute și a nivelului de stocare mult mai scăzut decât de obicei, ceea ce provoca îngrijorări în perspectiva iernii anului 2021.

Ulterior, prețurile de referință în Europa la gaze naturale și energie electrică au scăzut, joi, 28 octombrie 2021, după ce grupul Gazprom a anunțat că se va concentra pe umplerea depozitelor sale din Europa (din Germania și Austria), începând cu data de 8 noiembrie 2021, la o zi după ce se termina procesul de umplere a depozitelor din Rusia, ceea ce crea o situație mai favorabilă pe piața energetică din Europa.

Astfel, ca reacție la aceste declarații, joi, la bursa de la Amsterdam, cotațiile futures la gaze cu livrare în luna următoare erau în scădere cu 9%, până la 79,10 €/MWh. Separat, pe piața din Germania prețurile la energie electrică cu livrare în luna următoare (decembrie 2021), precum și în primul trimestru al anului 2022 erau, ambele, în scădere cu 10%, atingând cel mai redus nivel de la finele lunii septembrie 2021. De asemenea, au scăzut și prețurile certificatelor emisiilor de carbon, ceea ce îmbunătățește marjele pentru companiile care produc energie electrică din combustibili fosili.

Prețul gazelor naturale la bursele din Europa s-a modificat din nou vineri, 17 decembrie 2021, după ce Rusia a alocat, în ultimul moment, mai mult spațiu în conducte pentru livrarea de gaze din Rusia în Germania prin Polonia³⁰, rezervând aproximativ 30% din spațiul din conductă, astfel că și cotațiile la gaze cu livrare în luna următoare (ianuarie 2022) la Bursa de la Amsterdam au ajuns la 120,60 €/MWh.

În același timp, cotațiile futures la hub-ul din Olanda au scăzut tot vineri, 17 decembrie 2021, cu până la 16%, în urma anunțului Rusiei care a mai diminuat o parte din îngrijorările legate de aprovizionarea cu gaze, temeri care au fost reduse și de estimările că mai multe cargouri de gaze naturale lichefiate vor ajunge în Europa.

În plus, prognozele meteo arătau, de asemenea, că un val de frig care trebuia să înceapă în săptămâna 20-26 decembrie 2021, nu va dura atât de mult pe cât se estimase anterior.

Din aceste considerente, luni, 20 decembrie 2021, traderii au urmărit cu atenție licitația lunară pentru capacitatea de tranzit, care să le ofere un indiciu cu privire la planurile Gazprom referitoare la livrările de luna următoare (ianuarie 2022), deoarece dacă Rusia se decidea, în sfârșit, „să deschidă robinetele”, după ce și-a limitat exporturile la cantitățile prevăzute în contractele pe termen lung, cotațiile la gaze la bursa din Olanda ar fi putut să scadă rapid, până la un nivel apropiat de 80 €/MWh.

Cu toate acestea, comercianții rămâneau nesiguri de strategia de aprovizionare cu gaze a Rusiei, ținând seama de tensiunile politice cu Occidentul pe tema situației din Ucraina. Stocurile de gaze naturale ale Europei rămâneau, și în continuare, la cel mai scăzut nivel pentru această perioadă a anului 2021, ceea ce însemna că urma o iarnă cu multe incertitudini pentru europeni.

Temerile traderilor (de care aminteam anterior) s-au adevărat, astfel că, prețurile de referință la gaze naturale în Europa au crescut luni, 20 decembrie 2021, cu peste 8%, apropiindu-se de maximele istorice, în condițiile în care livrările de gaze rusești spre Germania prin conducta Yamal-Europe erau la un nivel foarte redus. Ca efect, la bursa de la Amsterdam, cotațiile futures la gaze cu livrare în luna următoare (ianuarie 2022) erau la 146 €/MWh, după ce anterior au ajuns până la 146,73 €/MWh, apropiindu-se de maximul istoric de 155 €/MWh stabilit în luna octombrie 2021.

Un fapt îmbucurător la începutul anului 2022 a fost acela că prețurile la gaze naturale în Europa au scăzut, în condițiile în care temerile privind livrările s-au atenuat, iar vremea rămânea relativ caldă pentru acea perioadă.

Astfel, la hub-ul TTF din Amsterdam, cotațiile la gazele naturale cu livrare pentru luna următoare au înregistrat, luni, 3 ianuarie 2022, o scădere de 6,2%, la 66 €/MWh, după nouă zile consecutive de scădere, fiind cea mai îndelungată perioadă de scădere din ultimii șapte ani.

---

³⁰ [European Gas Prices Plunge After Russia Books Pipeline at Last Minute - Bloomberg.](#)

Mai mult, un număr crescut de nave care transportă gaze naturale lichefiate se îndreaptă spre Europa, ceea ce a crescut așteptările că noile livrări vor ajuta la reechilibrarea pieței, iar vremea blândă diminuează cererea pentru combustibil.

Trendul descendent înregistrat în luna ianuarie 2022 s-a manifestat și la începutul lunii februarie 2022. La prima vedere, pare o veste bună faptul că prețurile europene la gazele naturale au scăzut abrupt după ce livrările rusești, pe o rută cheie care traversează Ucraina, și-au revenit.

Contractele la termen au scăzut cu până la 9,1%, deoarece livrările în Slovacia prin punctul de interconectare Velke Kapusany, la granița cu Ucraina, au revenit la niveluri normale, potrivit datelor operatorului de rețea Eustream. Livrările suplimentare din Rusia exercitau presiuni asupra prețurilor în momentul în care vremea blândă reduce cererea și mai multe încărcături de gaze naturale lichefiate soseau pe țărmurile europene.

Astfel, contractele futures europene la gaze au scăzut până la 79,96 €/MWh înainte de a reduce unele pierderi și de a se tranzacționa cu 8,4% mai puțin, la 77,55 €/MWh, pe 01 februarie 2022, la bursa TTF de la Amsterdam. Contractul echivalent din Marea Britanie s-a prăbușit cu 6,3% la 190,20 pence pe termie.

Cu toate acestea, fluxurile de gaze rusești prin Polonia către Germania au rămas suspendate, iar tensiunile geopolitice legate de Ucraina erau, încă, la cote ridicate. Autoritățile UE, însă, au continuat să discute cu ceilalți furnizori ai săi, din SUA, Qatar și Azerbaidjan, despre livrări de urgență, în cazul în care tensiunile escaladează până la punctul în care fluxurile de gaze dinspre Rusia vor fi întrerupte. De exemplu, compania poloneză de gaze PGNiG a cumpărat o încărcătură americană pentru Ucraina, care nu are acces direct la niciun terminal de import de GNL.

Potențialul conflict dintre Rusia și Ucraina a dus la o sensibilitate sporită a aprovizionării cu gaze a Europei, cu ~30% din gazul continentului provenind din Rusia, iar eforturile diplomatice pentru a aduce mai mult gaz în Europa din alte surse erau în curs de desfășurare; cu toate acestea, prețurile pe termen scurt rămăneau foarte expuse la mici schimbări în echilibrul dintre cerere și ofertă, în opinia noastră.

Cursul evenimentelor a luat, însă, o turnură tragică. Din păcate, joi, 24 februarie 2022, în ciuda tuturor părerilor contrare, a izbucnit războiul din Ucraina. Ca efect, prețul gazelor în Europa a crescut, joi, 3 martie 2022, pentru a patra zi consecutiv, piața continuând să se concentreze pe sancțiunile impuse Rusiei ca răspuns la invadarea Ucrainei³¹.

Astfel, la Bursa de la Amsterdam, cotațiile futures la gaze naturale au crescut joi, 3 martie 2022, cu 7,4%, până la 177,6 euro pentru un Megawat-oră, după ce inițial înregistraseră un avans de 12%.

Deși sancțiunile impuse Rusiei nu afectează exporturile de energie, traderii și transportatorii se fereau să facă afaceri cu furnizorii ruși, inclusiv cu divizia de tranzacționare a energiei a companiei ruse Gazprom.

Traderii erau îngrijorați că ar putea fi anunțată o posibilă înăsprire a măsurilor împotriva Rusiei, care furnizează aproape 40% din gazele blocului comunitar. Nu toate statele primesc livrări direct din Rusia, dar dacă țări cum ar fi Germania, cel mai mare consumator de gaz rusesc, ar primi mai puțin din Rusia, cantitatea ar trebui înlocuită cu gaze din alte regiuni, de exemplu din Norvegia, poate în detrimentul altor state.

În pofida invaziei Ucrainei de către Rusia, livrările de gaze rusești spre Europa prin diverse conducte au rămas în mare parte nemodificate până la începutul lunii martie 2022. Chiar și gazele care vin din Rusia prin conductele care străbat Ucraina rămăneau la un nivel robust. Dar traderii și analiștii spun că actualul conflict și escaladarea sancțiunilor ar putea modifica fluxul de gaze, ceea ce ar putea să provoace o creștere a prețurilor.

Iar previziunea anterioară s-a îndeplinit, din păcate, din nou. Astfel, prețul gazelor naturale a atins luni, 7 martie 2022, un nou maxim istoric pe piața europeană, după ce SUA au anunțat că ar putea impune restricții pentru importurile de petrol rusesc, o decizie care ar crea noi îngrijorări pe piețele de materii prime.

³¹ [European Natural Gas Rally Continues With Focus on Sanctions on Russia - Bloomberg.](#)

La hub-ul de gaze TTF din Țările de Jos, unde se stabilesc prețurile de referință în Europa, cotațiile au crescut luni, 7 martie 2022, cu 79%, până la un nou record de 345 €/MWh. Ca atare, contractele futures din aprilie 2022 la hub-ul din Amsterdam au depășit 3.600 \$/1.000 mc, iar avansul de luni reprezintă o continuare a unei tendințe de apreciere care a făcut ca prețurile să se dubleze pe parcursul săptămânii 1-7 martie 2022, după ce invadarea Ucrainei de către Rusia și sancțiunile internaționale care vizează Rusia au dat peste cap piețele de materii prime din toată lumea.

Astfel, cotația barilului de țiței a trecut de 139 \$/baril (apropiindu-se de prețul record de 147,50 \$/baril în cursul crizei financiare din anul 2008)³², iar aluminiul și cuprul au atins și ele noi maxime istorice.

În martie 2022, exporturile de gaze din Rusia, țară care este responsabilă pentru 40% din importurile europene, nu sunt vizate de sancțiuni. Situația livrărilor rămâne stabilă, grupul rus Gazprom anunțând că livrările prin Ucraina se derulează în regim normal, în conformitate cu cererile consumatorilor europeni, în volum de 109,6 mil. mc pentru 7 martie 2022.

În acest context, vom adăuga faptul că oficialii europeni considerau că Europa are suficiente livrări pentru a trece de iarna 2022, însă ar putea apărea probleme în refacerea stocurilor în timpul verii 2022 pentru următorul sezon de iarnă³³.

Ulterior, prețurile de referință la gaze naturale în Europa și-au continuat marșul, 19 aprilie 2022, declinul, coborând la cel mai scăzut nivel înregistrat de la invadarea Ucrainei de către Rusia, pe fondul încălzirii vremii și al semnalelor de la Kremlin că plata în ruble este așteptată abia în luna mai 2022³⁴.

La Bursa de la Amsterdam, cotațiile futures la gaze au coborât marți dimineața chiar și cu 12%, până la 84 €/MWh, cel mai redus nivel înregistrat după data de 23 februarie 2022, cu o zi înainte de debutul invadării Ucrainei. Marți a fost a doua ședință consecutivă de scădere a prețurilor, după declinul de 9,2% înregistrat în ziua de 14 aprilie 2022, înaintea vacanței de Paște catolic.

În paralel, meteorologii au prognozat că temperaturile peste medie din sud-est-ului Europei se vor extinde după data de 20 aprilie 2022 și spre mijlocul continentului. Aceste evoluții ar urma să reducă o parte din presiunile asupra cererii de gaze naturale.

Cu toate acestea, prețul gazului natural din Europa a crescut brusc, miercuri, 27 aprilie 2022, după ce compania rusească Gazprom a suspendat definitiv livrările cu gaze rusești spre Bulgaria și Polonia. Ca urmare, contractele futures care urmăresc prețul gazului natural din Europa au avansat cu aproximativ 20%, ajungând la 117 €/MWh. În aceste condiții, prețurile gazelor naturale erau de aproape șapte ori mai mari decât în aprilie 2021. În plus, moneda euro a coborât miercuri după-amiază la minimul ultimilor cinci ani în raport cu dolarul american.

Cu toate acestea, prețul gazelor naturale a atins marți, 16 august 2022, un nou prag record pe bursa din Olanda, de 251 €/MWh, deși în Europa temperatura medie a aerului era de 25 grade Celsius. În aceste condiții, specialiștii opinau că prețurile gazelor și implicit ale electricității vor atinge în iarna 2022-2023 valori nemaiîntâlnite, iar problema cea mai importantă a iernii viitoare este existența efectivă a gazelor, ceea ce va duce la situația în care unii consumatori sau țări vor fi determinați să ofere oricât pe gaze, doar pentru a le avea.

Creșterea prețului gazelor naturale a început, din nou, în luna iulie 2022, ca urmare a reducerii livrării de gaze din Rusia, pe fondul lipsei obligațiilor contractuale pe termen lung și a unor probleme tehnice. Această situație a determinat o creștere a prețului gazelor cu 463% față de prețul maxim înregistrat înaintea începerii conflictului din Ucraina. Astfel, există două prognoze în spațiul public, care arată că este posibil ca prețul gazelor tranzacționate pe bursă să crească cu 44% - 60% în iarna 2022-2023. Deși aceste valori sunt amețitoare, nu reprezintă scenariul cel mai pesimist posibil al creșterii prețului la gaze în această iarnă.

Ca urmare, **în ziua de 26 august 2022, prețul TTF la hub-ul de la Amsterdam a fost de 339,20 €/MWh, fiind înregistrat un vârf al prețului gazelor fără precedent - în creștere cu 1.000% în comparație cu prețurile din deceniile precedente.**

³² Prețul petrolului se apropie de recordul absolut. A ajuns la 139 de dolari pe baril.

³³ Ursula von der Leyen: UE poate rezista fără gaz din Rusia.

³⁴ Gazprom.

Ulterior, contractele futures de referință pentru gaz au scăzut cu până la 9,3%, atingând cel mai scăzut nivel din ultima lună, deși prețurile rămăneau de aproape opt ori mai mari decât cele normale pentru această perioadă a anului. Astfel, marți, 13 septembrie 2022, la scurt timp după ce Comisia Europeană a intervenit pe piață cu scopul de a atenua efectele celei mai grave crize energetice din ultimele decenii (asupra acestui subiect vom reveni în paragrafele următoare), la hub-ul TTF de la Amsterdam, locul în care se stabilesc prețurile de referință pentru gazul natural în Europa, cotațiile pentru luna viitoare au scăzut cu un procent de 4,3%, astfel că au ajuns la 182,33 €/MWh, iar anterior scăderea a fost de 14%, după ce, în primăvară, cotațiile atinseseră nivelul record de aproape 335 €/MWh.

Mai târziu, prețurile de referință la gaze naturale în Europa au scăzut, din nou, luni, 17 octombrie 2022, într-un moment în care UE se pregătește să adopte noi măsuri destinate să reducă volatilitatea pe cea mai importantă piață, în încercarea de a contracara criza energetică. În acest scop, Comisia Europeană intenționează să propună un mecanism temporar pentru a împiedica creșterile extreme de prețuri în tranzacțiile cu derivative prin intermediul unei limite dinamice pentru tranzacțiile care au loc pe hub-ul TTF din Amsterdam. Astfel, la Bursa de la Amsterdam, unde se stabilesc prețurile de referință în Europa, cotațiile futures la gaze cu livrare în luna următoare erau în scădere cu 5,7%, până la 133,89 €/MWh, cel mai scăzut nivel intraday înregistrat după data de 29 iunie 2022.

Ulterior, vineri, 21 octombrie, prețurile de referință la gaze naturale în Europa au scăzut din nou. Totul s-a întâmplat după ce liderii UE au căzut de acord asupra unor măsuri urgente pentru a stopa creșterea prețurilor la energie care afectează economia continentului. La hub-ul de gaze TTF din Amsterdam, unde se stabilesc prețurile de referință pentru Europa, cotațiile futures au scăzut și cu 10%, îndreptându-se spre a treia săptămână consecutivă de scădere. Astfel, vineri dimineața, la Amsterdam, cotațiile futures la gaze cu livrare în luna următoare erau în scădere cu 7,7%, până la 117,35 €/MWh, fiind cu 18% sub nivelul la care erau la începutul săptămânii.

Rezultatul summit-ului UE aducea o veste bună pentru piețe, în condițiile în care prețul gazelor era în continuare de trei ori mai mare decât media multianuală pentru acel moment al anului. Aceste prețuri au scăzut cu peste 60% comparativ cu vârful atins în luna august 2022, pe măsură ce Europa se pregătea să intre în sezonul de iarnă cu depozitele de gaze aproape pline și cu livrări solide de gaze lichefiate.

Oricum, un val de frig sau orice perturbări la adresa livrărilor din SUA sau Norvegia ar fi putut duce la creșterea prețurilor, subliniau analiștii la Rystad Energy. Și toate acestea în condițiile în care cumpărătorii din Asia se pregăteau de iarnă prin majorarea achizițiilor de gaze lichefiate, gaze de care Europa este puternic dependentă pentru a înlocui gazele naturale rusești.

Ca efect al discuțiilor oficialilor UE, prețurile de referință la gaze naturale în Europa au scăzut luni, 24 octombrie 2022, sub pragul de 100 €/MWh, pentru prima dată după luna iunie, în contextul în care temperaturile neobișnuit de mari pentru această perioadă și livrările consistente au redus îngrijorările referitoare la apariția unor probleme de aprovizionare la iarnă. Astfel, la hub-ul de gaze TTF din Amsterdam cotațiile futures au scăzut și cu 18%, și se situau cu aproximativ 70% sub maximele atinse în luna august.

În același timp, până la începutul lunii noiembrie 2022 erau preconizate temperaturi ridicate, ceea ce permitea amânarea debutului sezonului de furnizare a agentului termic, astfel că umplerea depozitelor de gaze putea continua. Aceste depozite care vor avea un grad de umplere mai mare decât de obicei puteau să ofere o rezervă necesară în perioada în care temperaturile se vor reduce. Această îmbunătățire a condițiilor de pe piața de gaze reduce o parte din presiunea cu care se confruntă decidenții europeni, în condițiile în care criza energetică a împins economia continentului în pragul recesiunii și inflația la cel mai ridicat nivel din ultimele decenii.

Dar, prețurile de referință la gaze naturale în Europa au crescut puternic joi, 1 decembrie 2022, în condițiile în care un val de temperaturi scăzute urma să ducă la creșterea cererii de gaze și să demonstreze cât de pregătită este Europa pentru iarnă în contextul livrărilor reduse de gaze rusești. Ca urmare, la hub-ul TTF de la Amsterdam, unde se stabilesc prețurile de referință în

Europa, cotațiile la gaze au crescut chiar și cu 13%, atingând cel mai ridicat nivel din ultimele șase săptămâni. Astfel, cotațiile futures la gaze cu livrare în luna următoare erau în creștere cu 6,8%, până la 156,38 €/MWh.

Mai mult, prognozele meteo pe termen lung realizate de firmele de specialitate Maxar Technologies LLC și Marex arătau că temperaturile în Europa vor scădea semnificativ în luna decembrie 2022, după o lună noiembrie cu temperaturi peste medie. O iarnă geroasă ar lăsa continentul mai expus la noi probleme de aprovizionare, după ce pe parcursul iernii Rusia a întrerupt majoritatea livrărilor de gaze prin conducte.

Gazele lichefiate au ajutat la acoperirea golului lăsat de diminuarea livrărilor Rusiei și, de asemenea, au permis umplerea depozitelor, însă, ulterior, livrările de gaze lichefiate au început să se reducă. Cererea de gaze pentru producția de electricitate ar putea să fie stimulată și de faptul că prognozele meteo arată spre un potențial moderat spre redus de producție de energie eoliană în Marea Britanie, Europa continentală și țările nordice, pe parcursul următoarelor două săptămâni.

În aceste condiții, liderii europeni i-au îndemnat pe consumatori să facă economii la energie pentru a putea depăși iarna. În plus, continentul European încearcă să își extindă rapid infrastructura pentru a putea primi mai multe gaze lichefiate, iar Germania urma să inaugureze primul său terminal de import încă din luna decembrie 2022. Dar, dacă un val de frig urma să lovească și Asia, cererea în regiune ar putea exploda, la fel ca și concurența pentru gazele lichefiate transportate prin intermediul navelor, ceea ce ar putea majora și mai mult prețurile.

Iată, însă, că prognozele meteo au fost favorabile europenilor, motiv pentru care prețurile de referință la gaze pe piața din Europa au continuat să scadă marți, 27 decembrie 2022, în condițiile în care vremea blândă de la sfârșit de an a redus îngrijorările cu privire la aprovizionare și a permis creșterea stocurilor de gaze. Astfel, prețurile de referință la hub-ul TTF de la Amsterdam au scăzut marți dimineața cu până la 3,6%, după ce în săptămâna precedentă s-au prăbușit cu aproape 30%, în condițiile în care temperaturile în Europa de Nord-Vest urmau să rămână peste medie până după Anul Nou. Livrările abundente de gaze lichefiate, gradul de umplere peste medie a depozitelor de gaze și diminuarea obișnuită a cererii de gaze din partea sectorului industrial la final de an au contribuit la scăderea prețurilor de referință în regiune.

Prin urmare, la bursa de la Amsterdam, cotațiile la gaze naturale cu livrare în luna următoare erau în scădere cu 0,8%, până la 82,34 €/MWh. Ulterior, la 29 decembrie 2022, contractele futures pentru gaze naturale pe termen de o lună au fost tranzacționate la aproximativ 81,5 €/MWh în condițiile în care acestea au scăzut în ultimele săptămâni până la sub 77 €/MWh, un nivel nemaivăzut din februarie - înainte de începerea războiului din Ucraina.

Temperaturile peste medie cumulate cu o producție mai mare de electricitate a turbinelor eoliene au permis Germaniei să acumuleze gaze naturale în ultimele cinci zile, ceea ce reprezenta o veste bună și relative la securitatea aprovizionării cu gaze naturale în anul 2023.

Pe de altă parte, cotațiile futures mai mici în Europa ajută și la diminuarea presiunilor cu privire la prețul gazelor lichefiate pe piața din Asia. Cu toate acestea, traderii urmăreau cu atenție orice semnale privind perturbarea livrărilor de gaze lichefiate ale SUA, principalul furnizor al Europei, după ce o furtună arctică a paralizat o mare parte din SUA.

Și veștile bune au continuat. Astfel, în condițiile în care consumul de gaze din UE a scăzut cu 19% în perioada august 2022 - ianuarie 2023, în mod similar și prețurile de referință la gaze pe piața din Europa erau în scădere în noul an, pe fondul unor temperaturi mai blânde care au redus cererea de gaze. Ca atare, prețurile de referință la hub-ul TTF de la Amsterdam au scăzut luni, 2 ianuarie 2023, cu până la 7,9%, cel mai redus nivel din 21 februarie, extinzând declinul din ultimele trei săptămâni, astfel că la bursa de la Amsterdam, cotațiile la gaze naturale cu livrare în luna următoare erau în scădere până la 72,48 €/MWh.

Și iată că, după un an 2022 extrem de volatil (costul energiei atingând un nivel record pe fondul războiului din Ucraina), piața a început 2023 mai puțin stresată. În decembrie, prețurile de referință la gaze au scăzut cu aproximativ 47%, Europa reușind să înlocuiască cu gaze naturale lichefiate combustibilii (GNL) din Rusia.

Mai mult, prețurile gazelor naturale europene au continuat să scadă și au ajuns miercuri, 4 ianuarie 2022, la aproximativ 68,75 €/MWh, atingând un nou minim de la mijlocul lunii februarie 2022, înainte de începerea războiului din Ucraina. În același timp, importurile record de GNL, stocurile mai pline decât în mod normal și creșterea producției de energie eoliană în Franța și Germania au contribuit, de asemenea, la atenuarea presiunilor asupra prețurilor. Stocurile de gaze din Europa sunt pline în proporție 83,5% începând cu 2 ianuarie 2023, cu mult peste norma sezonieră din ultimii cinci ani, de 70%.

Între timp, liderii UE au ajuns la un acord pentru a limita prețurile gazelor naturale începând cu 15 februarie 2023 (asupra acestui subiect vom reveni în paragrafele următoare). Cu toate acestea, perspectivele pentru anul 2023 rămân provocatoare, deoarece sezonul de iarnă era încă în derulare. De asemenea, Europa trebuie să-și crească capacitatea de import de GNL, în timp ce o creștere a cererii de gaz din China și din alte țări asiatice ar putea crește concurența pe această piață.

Iar trendul favorabil de la începutul anului 2023 a continuat, astfel că luni, 13 februarie 2023, cotațiile de referință la gazele naturale pe piața din Europa au scăzut, din nou, la cel mai redus nivel din ultimele patru săptămâni, pe fondul creșterii încrederii în generarea stabilă de energie pentru restul iernii. Ca atare, la hub-ul de gaze TTF de la Amsterdam, cotațiile futures la gaze naturale cu livrare în luna următoare erau în scădere cu 4,5%, apoi au înregistrat un declin de 2,9%, până la 52,38 €/MWh.

Temerile Europei privind penele masive de curent și raționalizarea energiei nu s-au materializat datorită unei combinații de factori. Vremea blândă a redus cererea pentru încălzire, în timp ce continentul a importat, în continuare, GNL pentru a compensa tăierea livrărilor de gaze din Rusia, iar stocurile se aflau la un nivel mult mai ridicat decât în mod obișnuit în această perioadă a anului.

În plus, câteva reactoare nucleare sunt din nou operaționale în Franța. De asemenea, revenirea în activitate a reactorului german Emsland - înainte de închiderea sa finală prevăzută în aprilie 2023 (alături de subsidiara sa din Slovacia), a fost benefică. Separat, terminalul GNL Freeport LNG din Texas a reluat aprovizionarea tancurilor, fiind aproape de reluarea completă a operațiunilor. Acesta a fost închis după o explozie survenită în vara anului 2022. Unii analiști se așteaptă ca acest terminal de gaze lichefiate să reia exporturile la finele lunii februarie sau începutul lui martie 2023.

Prețul gazelor ar putea continua să scadă în zilele următoare, în condițiile în care temperaturile din Europa vor crește.

Livrările consistente de gaze lichefiate și gradul ridicat de umplere a depozitelor de gaze conferă Europei încrederea necesară că va traversa restul iernii fără probleme în aprovizionare cu energie. Prețul gazelor scade, ceea ce a mai eliminat o parte din îngrijorările cu privire la inflație și economia europeană.

Ulterior, prețul gazelor naturale europene a scăzut la cel mai scăzut nivel de la începutul invaziei pe scară largă a Ucrainei de către Rusia, sprijinind evoluția activității economice din UE și dând o nouă lovitură efortului de finanțare a războiului declanșat de Rusia în Ucraina. Vineri, 17 februarie 2023, prețul de referință a gazului a scăzut sub 50 €/MWh, pentru prima dată în aproape 18 luni. Astfel, cotația a coborât până la 48,9 €/MWh, pe măsură ce traderii raportează o încredere tot mai mare că țările europene vor evita penuria în această iarnă, dar și în următoarea.

Ajutate de vremea blândă, rezervele ample și eforturile de găsire a unor surse alternative, prețurile gazelor europene au scăzut cu până la 85% față de cel înregistrate în luna august 2022 (reamintim faptul că valoarea de referință pentru gaz a atins un vârf 339,20 €/MWh în 26 august 2022), când reducerile mari ale aprovizionării din Rusia au generat temeri cu privire la posibilele întreruperi.

În fine, luni, 20 martie 2022, contractele cotațiilor futures la gaze au scăzut cu mai mult de 5%, până la 40,5 €/MWh, cel mai scăzut preț din august 2022 și extinzând o scădere de 19% înregistrată în săptămâna precedentă.

Există mai multe explicații ale acestor niveluri scăzute. Astfel, prognozele meteo pentru săptămâna 20-26 martie 2022 indică temperaturi peste normal în nord-vestul Europei, pe măsură ce primăvara se apropie și sezonul de încălzire se apropie de sfârșit. Apoi, rezervoarele europene de stocare a gazelor sunt pline în proporție de 56%, cu mult peste media pentru această perioadă a

anului. În plus, sosirile de GNL sunt mai mari decât de obicei pentru această perioadă a anului, în ciuda grevelor care au perturbat instalațiile energetice din Franța în săptămânile trecute. Mai mult, unul dintre cele patru terminale franceze de GNL și-a reluat operațiunile săptămâna trecută, iar Electricite de France SA a menținut neschimbată prognoza de producție de energie nucleară pentru anul 2023, atenuând unele preocupări legate de aprovizionarea cu gaze naturale.

Revenirea prețurilor la nivelurile din anul 2021 marchează un progres la un an de la debutul războiului din Ucraina, pe 24 februarie 2022. Veniturile energetice ale Rusiei, care au crescut inițial după invazie și au contribuit la finanțarea ofensivei militare, au scăzut acum. Petrolul Rusiei se vinde acum la un preț foarte scăzut, iar prețurile gazelor nu mai sunt suficient de mari pentru a compensa scăderea volumelor exporturilor.

Scăderea prețurilor la gaze a alimentat, de asemenea, ***așteptările că țările UE și Marea Britanie ar putea înregistra doar o recesiune ușoară în acest an*** sau ar putea chiar evita complet o contracție economică. Comisia Europeană susține că scăderea prețurilor, dar și ale cheltuielilor guvernamentale și ale gospodăriilor, au stimulat perspectivele pe termen scurt ale UE.

În finalul acestui capitol, în figura 4 este prezentată o sinteză a evoluției prețurilor la gaze naturale în Europa pentru perioada 22 martie 2022 – 20 martie 2023, adică imediat după declanșarea conflictului armat din Ucraina, conflict care a adus noi perturbări pe piața gazelor, ulterioare celor induse de pandemia de COVID-19 din perioada 2020-2021.

Figura nr. 4

Evoluția prețurilor la gaze naturale înregistrate la hub-ul TTF din Amsterdam în perioada 22 martie 2022 – 20 martie 2023

Sursa: <https://tradingeconomics.com/commodity/eu-natural-gas>.

Astfel, din figură se observă clar că ***prețul gazelor naturale a scăzut pe măsură ce fundamentele pe termen scurt s-au relaxat: distrugerea cererii și trecerea la gaze lichefiate au redus presiunile la adresa prețurilor europene la gaze naturale, însă planează în continuare***

spectrul competiției din Asia. În acest sens, traderii se întreabă ce va face Asia cu carantinele din China și care este planul pentru refacerea stocurilor înainte de venirea iernii.

3. Măsuri la nivel european pentru reducerea vulnerabilității la oferta de gaze din Rusia

Agresiunea militară neprovocată și nejustificată a Federației Ruse împotriva Ucrainei și reducerea fără precedent a aprovizionării cu gaze naturale din Rusia către statele membre amenință siguranța aprovizionării în Uniunea Europeană și în statele sale membre. În același timp, utilizarea ca armă de către Rusia a aprovizionării cu gaze și manipularea piețelor prin întreruperi intenționate ale fluxurilor de gaze au condus la o creștere uriașă a prețurilor la energie în UE.

Schimbarea rutelor de aprovizionare, care a dus la congestionarea infrastructurii europene de gaze, necesitatea de a găsi surse alternative de aprovizionare cu gaze, precum și existența unor sisteme de formare a prețurilor care nu sunt adaptate la situația unui șoc la nivelul aprovizionării au contribuit la volatilitatea prețurilor și la creșterea acestora. Prețurile mai ridicate la gazele naturale periclitează economia UE prin inflația ridicată și susținută cauzată de prețurile mai mari la energie electrică, subminând puterea de cumpărare a consumatorilor, precum și prin creșterea costurilor de producție, în special în industria energointensivă, și amenință grav siguranța aprovizionării.

De aceea, având în vedere situația determinată de creșterea prețului pe piețele de energie electrică și gaze naturale la nivel internațional, precum și efectele provocate de aceste creșteri, este necesară instituirea unor măsuri cu caracter temporar, astfel încât prețurile la energie electrică și gaze naturale plătite de către clienții finali să nu agraveze nivelul de sărăcie energetică. Din aceste considerente, în acest paragraf este prezentat un set de măsuri adoptate atât la nivelul UE, cât și al unor state membre de reducere a dependenței de importuri de gaze naturale din Rusia și de scădere a facturilor la gaze (și electricitate).

3.1. Măsuri la nivelul UE

Începând cu a doua jumătate a anului 2021, s-a înregistrat un **salt brusc al prețurilor la energie** în UE și în întreaga lume. Deși, într-o anumită măsură, acest lucru era de așteptat în contextul redresării economice post-COVID-19 și al relaxării restricțiilor de călătorie, prețurile la energie au crescut mai mult decât se anticipase.

Mai mulți factori au contribuit la creșterea prețurilor începând cu anul 2021, și anume:

- creșterea fără precedent a prețurilor la gazele naturale pe piețele mondiale (o creștere de peste 170% în anul 2021) și în UE (o creștere de peste 150% între iulie 2021 și iulie 2022)³⁵;
- condiții climatice extreme, inclusiv valuri de căldură pe timpul verii în toată Europa, care stimulează cererea de energie pentru răcire și crește presiunea asupra producției de energie electrică;
- creșterea cererii de gaz natural lichefiat și, în consecință, majorarea prețului acestuia;
- creșterea consumului de gaze naturale în Asia ca urmare a redresării economice;
- penuria recentă de energie electrică nucleară și hidroelectrică, parțial legată de condițiile climatice.

Creșterea prețurilor, care a început în anul 2021, a continuat în anul 2022 și a fost agravată și mai mult de **agresiunea militară a Rusiei împotriva Ucrainei**.

Tot în cursul anului 2022, **Rusia a decis în mod unilateral să oprească furnizarea de gaze naturale în mai multe țări UE**, ceea ce a sporit nesiguranța în privința aprovizionării și a generat creșterea prețului la gaze la un nivel record. Creșterea vertiginoasă a prețurilor la gazele naturale a cauzat și creșterea abruptă a prețurilor la energia electrică, dată fiind actuala funcționare a pieței energiei din UE.

³⁵ Sursa: ICE Endex on Dutch TTF Natural Gas Futures.

În urma invaziei Ucrainei de către Rusia, Comisia a adoptat **Planul REPowerEU** cu scopul de a pune capăt cât mai curând posibil dependenței UE de combustibilii fosili ruși. Planul REPowerEU stabilește măsuri privind diversificarea furnizorilor de energie, economiile de energie și eficiența energetică, precum și o introducere accelerată a energiei din surse regenerabile. UE a adoptat, de asemenea, **o nouă legislație care impune ca rezervele subterane ale gazelor în UE să fie umplute la 80 % din capacitate până la 1 noiembrie 2022**, pentru a asigura aprovizionarea pentru iarna următoare. În acest context, **Comisia a efectuat o revizuire aprofundată a planurilor naționale de pregătire** pentru a face față eventualelor întreruperi majore ale aprovizionării.

Comisia a instituit **Platforma energetică a UE** pentru a agrega cererea de energie la nivel regional și pentru a facilita **viitoarele achiziții comune de gaze și hidrogen ecologic**, pentru a asigura cea mai bună utilizare a infrastructurii, astfel încât gazele să ajungă acolo unde este cea mai mare nevoie de ele, și pentru a stabili legături cu parteneri internaționali în materie de aprovizionare. Cinci grupuri regionale de state membre au fost deja inițiate în cadrul platformei și, în cadrul Comisiei, a fost creat un grup operativ special pentru a sprijini acest proces. **UE reușește să se îndepărteze de importurile de gaze din Rusia** datorită creșterii importurilor de GNL și a importurilor prin gazoducte de la alți furnizori.

Astfel, numai în prima jumătate a anului 2022, importurile de GNL din afara Rusiei au crescut cu 21 mld mc în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut. Importurile prin conducte din afara Rusiei au crescut, de asemenea, cu 14 mld mc din Norvegia, Azerbaidjan, Regatul Unit și Africa de Nord.

Cu mult timp înainte de invadarea Ucrainei de către Rusia, **UE a lucrat la construirea unui sistem energetic curat și interconectat**, axat pe creșterea ponderii energiei din surse regenerabile produse pe plan intern, pe eliminarea treptată a combustibililor fosili importați și pe asigurarea conexiunilor și a solidarității între statele membre în cazul oricărui întreruperi ale aprovizionării.

Prin eliminarea treptată a dependenței de surse de combustibili fosili și prin reducerea consumului general de energie al UE ca urmare a creșterii eficienței energetice, **Pactul verde european și pachetul „Pregătiți pentru 55” consolidează securitatea aprovizionării pentru UE**. Plecând de la aceste propuneri, REPowerEU urmărește să accelereze dezvoltarea energiei din surse regenerabile în întreaga UE și demararea investițiilor în materie de eficiență energetică. În prezent, peste 20 % din energia UE provine din surse regenerabile, iar Comisia a propus ca acest procent să fie de peste două ori mai mare, ajungând la cel puțin 45 % până în anul 2030. Potrivit estimărilor, capacitatea în materie de energie din surse regenerabile a crescut cu 20 GW de la începutul anului 2022, ceea ce reprezintă mai mult de 4 mld mc de gaze naturale.

Prin investițiile europene în terminale GNL și în interconexiuni de gaze naturale, fiecare stat membru poate primi acum gaze din cel puțin două surse, iar fluxurile inversate între vecini sunt posibile. În temeiul Regulamentului privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale, statele membre trebuie să dispună de planuri naționale de acțiune preventivă și de planuri de urgență, precum și de un mecanism de solidaritate care să garanteze aprovizionarea „consumatorilor protejați” din țările învecinate într-o situație de urgență gravă.

De aceea, creșterea prețurilor la energie și întreruperile aprovizionării cu energie reprezintă **preocupări majore** pentru liderii UE și pentru Consiliul European. Doar unite **țările UE** își pot coordona îndeaproape măsurile pentru a răspunde prețurilor ridicate și dezechilibrelor de pe piața energiei, deoarece **unitatea din rândul statelor membre ale UE este esențială pentru a face față crizei energetice**. Colaborarea este cea mai bună modalitate prin care țările UE pot atenua mai bine impactul crizei și scădea riscurile (de exemplu, achizițiile comune de energie pot reduce costurile importurilor).

În contextul actual de mare incertitudine în ceea ce privește aprovizionarea cu energie și întreruperile furnizării de energie din partea Rusiei, este nevoie de **solidaritate** între țările UE inclusiv pentru a oferi sprijin țărilor care depind în mai mare măsură de energia din Rusia și care sunt, așadar, mai afectate de orice reducere a aprovizionării. Iar aceste aspecte vor fi tratate pe larg în paragrafele următoare.

3.1.1. UE vrea să oblige statele membre să își umple depozitele de gaze înainte de venirea fiecărei ierni

Comisia Europeană vrea să impună statelor membre UE obligația de a-și umple depozitele de gaze înainte de venirea fiecărei ierni, în ideea de a crește stocurile și a face față perturbărilor de aprovizionare, potrivit unui proiect de document consultat de Reuters.

Prețurile de referință la gaze naturale în Europa au atins valori record în anul 2021 pe măsură ce livrările limitate au coincis cu o creștere explozivă a cererii odată cu relansarea economiei după pandemia de COVID-19. Prețurile rămân la un nivel ridicat și în prezent pe fondul tensiunilor dintre Ucraina și Rusia, principalul furnizor de gaze al Europei.

Comisia Europeană a propus, în data de 2 martie 2022, un set de măsuri pentru a face sistemul energetic european mai rezilient în contextul unor șocuri de livrări sau al creșterilor explozive de prețuri. Astfel, Comisia Europeană va propune o cerință legală pentru statele membre, astfel încât acestea să asigure un nivel minim de depozitare la data de 30 septembrie a fiecărui an.

Potrivit Executivului comunitar, este puțin probabil ca firmele să stocheze cantități suficiente de gaze, numai pe baza stimulentei oferite de piața liberă, deoarece prețul gazelor este așteptat să rămână la un nivel ridicat, cel puțin până la finele acestui an.

Propunerea Comisiei îndeamnă, de asemenea, statele membre să stabilească un nivel minim pentru companiile care dețin facilități de stocare pe teritoriul lor și precizează că guvernele pot oferi stimulente financiare pentru atingerea acestui obiectiv.

Firmele care dețin facilități de stocare de gaze au tendința de a umple depozitele în alt moment decât sezonul de termoficare de iarnă, în condițiile în care atât prețurile angro la gaze, cât și cererea scad, de obicei, în sezonul de vară. Însă acest lucru nu s-a întâmplat și în anul 2021, astfel că, în prezent, gradul de umplere a depozitelor de gaze din Europa este la 32%, comparativ cu aproximativ 40% în urmă cu un an.

În toamana anului 2022, însă, ca urmare a recomandărilor Comisiei Europene, situația s-a îmbunătățit vizibil. Astfel, pe data de 26 octombrie, potrivit Asociației operatorilor de înmagazinare din UE, Gas Infrastructure Europe, România avea depozitați 31,18 TWh, reprezentând 95,09% din capacitatea totală de 32,7 TWh disponibilă (tabelul 2). Oricum, gradul de umplere a depozitelor din România este superior mediei europene, care este de 93,93%.

Tabelul nr. 2

Gradul de umplere a depozitelor de gaze din Europa, în luna octombrie 2022

Nr. crt.	Țara	Cantitatea de gaze înmagazinată (TWh)	Procent din capacitatea totală (%)
1	Belgia	8,79	100
2	Portugalia	3,90	100
3	Marea Britanie	10,51	100
4	Franța	132,19	99,69
5	Danemarca	9,19	99,62
6	Polonia	35,65	97,91
7	Germania	239,9	97,82
8	Croația	4,62	96,87
9	<i>România</i>	<i>31,18</i>	<i>95,09</i>
10	Italia	183,87	95,09
11	Spania	33,11	93,44
12	Total UE	1.047,20	93,93
13	Suedia	0,09	92,94
14	Cehia	40,51	92,55
15	Slovacia	34,83	92,04
16	Olanda	127,47	91,71
17	Austria	86,70	90,75
18	Bulgaria	5,11	88,22

19	Ungaria	56,48	83,42
20	Letonia	13,61	56,55
21	Ucraina	103,43	31,81

Sursa: Rusu, 2022.

Astfel, la finele lunii octombrie 2022, doar 7 state din UE avea depozitele mai pline decât România: Belgia, Portugalia, Franța, Danemarca, Polonia, Germania și Croația. Dintre acestea, Belgia, Portugalia, Danemarca și Croația au o capacitate de depozitare redusă. Mai îngrijorător este faptul că pe ultimele locuri se situau țări din regiune, Austria, Bulgaria, Ungaria și chiar și Ucraina. Și asta în pofida faptului că, potrivit publicației de specialitate ICIS (2022), unele companii din UE au reluat injecțiile de gaz în depozitele ucrainene, ca urmare a scăderii prețurilor spot, a gradului ridicat de înmagazinare din UE și a surplusului de gaze de pe piața europeană, rezultat al reducerii voluntare a consumului și a vremii mai calde.

De aceea, în documentul Comisiei Europene se precizează că soluția pe termen lung, care ar limita expunerea țărilor pe costurile cu importurile de combustibili fosili, ar fi investițiile în energie regenerabilă și reducerea consumului de energie, prin renovarea clădirilor și utilizarea unor procese industriale mai eficiente din punct de vedere energetic, așa cum, de altfel, prevăd și obiectivele climatice ale UE.

3.1.2. UE permite redeschiderea minelor de cărbune pentru a scădea dependența de gazele rusești

UE se adaptează la criza energetică amplificată de invadarea Ucrainei de către Rusia și permite revenirea la producerea energiei electrice pe bază de cărbune³⁶. Prin urmare, oficialii europeni au transmis că țările care intenționează să ardă cărbune ca alternativă la gazul rusesc ar putea face acest lucru în conformitate cu obiectivele UE în materie de climă și decarbonizare.

UE și multe dintre țările sale membre au susținut cu fermitate că gazul natural reprezintă o piatră de temelie în încercarea de decarbonizare a continentului, în încercarea de a reduce utilizarea cărbunelui, cel mai poluant combustibil fosil, și direcționarea către surse regenerabile.

În luna februarie 2022, spre supărarea activiștilor climatici, Comisia Europeană a aprobat includerea gazelor naturale și a energiei nucleare pe lista investițiilor din tranziția spre decarbonizare³⁷.

Oricum, Polonia și alte câteva țări aveau planuri să renunțe la cărbune, apoi să utilizeze temporar gaze naturale și ulterior să treacă la surse regenerabile. Dacă aceste țări exploatează mai mult timp cu cărbune, dar apoi se mută imediat la surse regenerabile, ar putea fi încă în parametri stabiliți la nivelul UE pentru politica climatică comunitară.

Deoarece mai mult de o treime din gazul european provine din Rusia, oficialii europeni consideră că UE trebuie să încerce să renunțe la dependența de gazul rusesc mult mai repede decât a anticipat³⁸. În acest scop, UE a lansat la începutul lunii martie 2022 un pachet de măsuri care urmărește să amortizeze impactul pe termen scurt al întreruperii aprovizionării cu gaze rusești și să accelereze tranziția de la combustibilii fosili.

Joi, 3 martie 2022, Agenția Internațională pentru Energie (IEA, 2022) a publicat o analiză în care arată că Europa ar putea reduce importurile rusești de gaze naturale cu mai mult de o treime într-un an. O „opțiune pe termen scurt” ar fi trecerea de la energia pe gaz prin folosirea sporită a flotei europene pe cărbune sau prin utilizarea combustibililor alternativi, cum ar fi petrolul, în cadrul centralelor electrice pe gaz existente. Dar agenția nu a recomandat această abordare, deoarece ar veni cu „compromisii semnificative”.

Între timp, mai multe state membre, printre care Italia și Polonia, au anunțat deja posibila redeschidere a unor centrale electrice pe cărbune pentru a umple eventualele deficiențe pe termen scurt, ca urmare a agresiunii ruse în Ucraina.

³⁶ Coal not ‘taboo’ as EU seeks Russian gas exit – POLITICO.

³⁷ [Comisia Europeană a aprobat includerea gazelor naturale și a energiei nucleare pe lista investițiilor din tranziția spre decarbonizare.](#)

³⁸ <https://www.iea.org/reports/a-10-point-plan-to-reduce-the-european-unions-reliance-on-russian-natural-gas>.

Oficialii europeni susțin faptul că, în timp ce unele țări ar putea încerca să ardă cărbune acum, nu ar trebui să încetinească tranziția Europei către surse regenerabile, pentru că de asta avem nevoie pentru a evita celălalt „pericol mortal” cu care ne confruntăm, și anume criza climatică. În acest sens putem să dăm exemplul Germaniei, care elaborează planuri pentru a-și crește brusc obiectivele de energie regenerabilă.

Analiștii europeni consemnează că abordarea Comisiei Europene reprezintă o schimbare istorică pentru UE, dat fiind că Bruxelles-ul și statele membre au trecut în ultimii ani la o politică agresivă de de-carbonizare a sistemului energetic. Renunțarea la cărbunele extrem de poluant a dus la creșterea prețurilor la energie. Acum, însă, pe măsură ce Rusia folosește gazele naturale ca o armă politică, dat fiind că e responsabilă pentru o treime din gazele utilizate în Europa, UE permite revenirea la cărbune.

3.1.3. Planul UE pentru reducerea consumului de gaze

În atingerea acestui obiectiv, Comisia Europeană a propus miercuri 20 iulie 2022 un nou instrument legislativ, Planul european de reducere a cererii de gaze, care vizează diminuarea folosirii gazelor în Europa cu 15% până în primăvara anului 2023, în condițiile în care UE se confruntă cu riscul unor întreruperi suplimentare ale livrărilor de gaze din Rusia. Astfel, Comisia propunea un nou Regulament al Consiliului privind măsurile coordonate de reducere a cererii de gaze, pe baza articolului 122 din Tratat. Noul regulament va stabili ca obiectiv pentru toate statele membre să reducă cererea de gaze cu 15% între 1 august 2022 și 31 martie 2023

De asemenea, noul regulament ar oferi Comisiei posibilitatea de a declara, după consultarea statelor membre, o „alertă a Uniunii” privind securitatea aprovizionării, impunând o reducere obligatorie a cererii de gaze pentru toate statele membre. Alerta Uniunii poate fi declanșată atunci când există un risc substanțial de deficit sever de gaze sau o cerere de gaze excepțional de ridicată.

În acest scop, statele membre ar trebui să-și actualizeze planurile naționale de urgență până la sfârșitul lunii septembrie 2022, pentru a arăta cum intenționează să atingă obiectivul de reducere a cererii de gaze, și ar trebui să raporteze Comisiei în privința progreselor la fiecare două luni. Statele membre care solicită furnizarea solidară de gaze vor fi obligate să demonstreze măsurile pe care le-au luat pentru a reduce cererea pe plan intern.

Pentru a ajuta statele membre să realizeze reducerile necesare ale cererii, Comisia a adoptat, de asemenea, un Plan european de reducere a cererii de gaze, care stabilește măsuri, principii și criterii pentru reducerea coordonată a cererii. Planul se concentrează pe înlocuirea gazului cu alți combustibili și pe economisirea generală a energiei în toate sectoarele. Acesta își propune să protejeze aprovizionarea gospodăriilor și a utilizatorilor esențiali, cum ar fi spitalele, dar și a industriilor care sunt decisive pentru furnizarea de produse și servicii esențiale pentru economie, precum și pentru lanțurile de aprovizionare și competitivitatea UE. Planul oferă statelor membre orientări pe care să le ia în considerare atunci când planifică reducerea.

Prin înlocuirea gazelor cu alți combustibili și economisind energie în vara anului 2022, o cantitate mai mare de gaze poate fi stocată pentru iarnă. Acționând acum se va reduce impactul negativ asupra PIB-ului, prin evitarea acțiunilor neplanificate într-o situație de criză ulterioară. De asemenea, pașii timpurii extind eforturile în timp, atenuază preocupările pieței și volatilitatea prețurilor, și permit o mai bună proiectare a măsurilor țintite, eficiente din punct de vedere al costurilor, care protejează industria.

Planul de reducere a cererii de gaze propus de Comisie se bazează pe consultări cu statele membre și industria. Sunt disponibile o gamă largă de măsuri pentru a reduce cererea de gaz. Înainte de a lua în considerare reduceri, însă, statele membre ar trebui să epuizeze toate posibilitățile de înlocuire a combustibilului, schemele de economii neobligatorii și sursele alternative de energie.

Acolo unde este posibil, ar trebui să se acorde prioritate trecerii la surse regenerabile sau la opțiuni mai curate, mai puțin poluante și care generează mai puțin dioxid de carbon. Cu toate acestea, trecerea la cărbune, petrol sau energie nucleară ar putea fi necesară ca măsură temporară (așa cum

aminteam anterior). Măsurile bazate pe piață pot atenua riscurile pentru societate și economie. De exemplu, statele membre ar putea lansa sisteme de licitații sau licitații pentru a stimula reducerea energiei de către industrie. Statele membre pot oferi sprijin în conformitate cu modificarea Cadrului temporar de criză privind ajutorul de stat, adoptată miercuri 20 iulie 2022 de Comisie.

Un alt pilon important al economisirii energiei este reducerea încălzirii și a răcirii. Comisia îndeamnă toate statele membre să lanseze campanii de conștientizare a publicului pentru a promova reducerea consumului de încălzire și răcire la scară largă și să pună în aplicare "*Comunicarea privind economisirea energiei*" a UE, care conține numeroase opțiuni pentru economisirea energiei pe termen scurt. Pentru a da un exemplu, statele membre ar putea impune o scădere direcționată a încălzirii și răcirii în clădirile administrate de autoritățile publice.

Planul de reducere a cererii va ajuta, de asemenea, statele membre să identifice și să prioritizeze, în cadrul grupurilor lor de consumatori "*neprotejați*", cei mai importanți clienți sau instalații pe baza considerațiilor economice generale și a următoarelor criterii:

- ✓ **Importanță critică la nivel societal** - sectoarele care includ sănătatea, alimentele, siguranța, securitatea, rafinăriile și apărarea, precum și furnizarea de servicii de mediu;
- ✓ **Lanțuri de aprovizionare transfrontaliere** - sectoare sau industrii care furnizează bunuri și servicii critice pentru buna funcționare a lanțurilor de aprovizionare din UE;
- ✓ **Daune aduse instalațiilor** – pentru a evita ca acestea să nu își poată relua producția fără întârzieri semnificative, reparații, aprobare reglementară și costuri;
- ✓ **Posibilitățile de reducere a gazelor și substituirea produselor/componentelor** - măsura în care industriile pot trece la componente/produse importate și măsura în care cererea de produse sau componente poate fi satisfăcută prin importuri.

3.1.4. Statele UE au ajuns la un acord pe tema suprataxării companiilor energetice. Negocierile pe plafonarea prețului gazelor s-au încheiat

Mai multe state membre ale EU, având Grecia ca vârf de lance, au propus înființarea unui fond european, în valoare de mai multe miliarde de euro, care ar urma să fie finanțat, parțial, printr-o taxă plătită de producătorii de electricitate, pentru a susține gospodăriile și firmele care se confruntă cu creșterea explozivă a prețului gazelor și a ajuta la reducerea dependenței de gazele rusești.

De altfel, pentru a diminua impactul exploziei prețurilor la gaze și electricitate, Comisia Europeană a propus până acum mai multe măsuri de urgență, inclusiv o taxă pe profiturile excesive ale firmelor din energie și reducerea consumului de electricitate. Statele UE negociau propunerile Comisiei și aveau intenția să le probe la reuniunea miniștrilor europeni ai Energiei.

În acest sens, Grecia a propus introducerea unei taxe speciale de 10 €/MWh de gaze naturale consumat de producătorii de electricitate. În acest fel, ar putea fi colectate, anual, venituri de aproximativ nouă miliarde de euro din țările UE, bani care ar putea fi utilizați pentru obținerea unui împrumut cu dobândă redusă, în valoare de aproximativ 80 de miliarde de euro, de la Banca Europeană de Investiții (BEI) pentru înființarea fondului european avut în vedere.

Acest fond ar urma să ajute companiile din energie, care se confruntă cu costuri ridicate, să își asigure aprovizionarea cu gaze din surse alternative, înlocuind astfel gazele rusești, precum și gospodăriile vulnerabile și IMM-urile. De asemenea, fondul propus ar putea sprijini investițiile în combustibili alternativi, precum biometan și hidrogen verde, investițiile în eficiența energetică și în modernizarea infrastructurii de gaze.

Ca efect al acestor discuții, țările Uniunii Europene au convenit vineri, 30 septembrie 2022, să impună taxe de urgență asupra profiturilor excepționale ale companiilor energetice și au început discuțiile cu privire la următorii pași necesari pentru ameliorarea crizei energetice din Europa, printre care și plafonarea prețurilor la gaze. Astfel, au fost aprobate măsurile propuse la începutul lunii septembrie pentru a limita creșterea prețului energiei, care alimentează o inflație record și amenință perspectivele economice ale blocului comunitar.

Pachetul include o taxă pe profiturile excepționale ale companiilor producătoare de combustibili fosili realizate în anul 2022 sau în anul viitor, o altă taxă pe veniturile excedentare pe

care producătorii de energie cu costuri reduse le-au generat din creșterea costurilor cu electricitatea și o reducere obligatorie cu 5% a consumului de energie electrică în perioadele de vârf.

Odată convenite aceste aspecte, oficialii europeni au început și negocierile pe tema unui potențial plafon al prețului gazelor, plafon cu care anumite state, printre care și Germania, nu au fost de acord. Astfel, 15 țări, inclusiv Franța, Italia, Polonia și România, au cerut oficialilor de la Bruxelles să propună un plafon de preț pentru toate achizițiile de gaze, pentru a limita inflația, plafon care ar trebui stabilit la un nivel suficient de ridicat și flexibil pentru a permite Europei să atragă resursele necesare.

În acest scop, Comisia Europeană a prezentat marți, 22 noiembrie 2022, un mecanism de corecție a pieței pentru a proteja întreprinderile și gospodăriile din UE de episoadele de creștere excesivă a prețurilor gazelor în UE. Acesta vine în completarea măsurilor de reducere a cererii de gaze și de asigurare a securității aprovizionării prin diversificarea surselor de aprovizionare cu energie.

Noul mecanism urmărește să reducă volatilitatea de pe piețele europene ale gazelor, protejând în același timp securitatea aprovizionării cu gaze, în condițiile în care prețurile la gaze au scăzut în UE începând cu luna august datorită reducerii cererii, umplerii obligatorii a depozitelor, diversificării surselor de aprovizionare și altor măsuri propuse de Comisie în ultimele luni.

Cu toate acestea, din setul UE de instrumente lipsea o modalitate de a preveni și de a aborda episoadele de creștere excesivă a prețurilor. Din aceste motive a fost propus să se stabilească un plafon pentru prețul gazelor TTF pentru a ne proteja cetățenii și întreprinderile de creșteri extreme ale prețurilor. Mecanismul era conceput cu atenție pentru a fi eficace, fără a pune în pericol securitatea aprovizionării, funcționarea piețelor energetice ale UE și stabilitatea financiară.

Reamintim faptul că, în urma invadării Ucrainei de către Rusia și a utilizării ca armă a aprovizionării cu energie, prețurile gazelor naturale au înregistrat vârfuri fără precedent în întreaga UE, atingând niveluri record în a doua jumătate a lunii august 2022. Creșterea extremă a prețurilor pe parcursul a aproape două săptămâni din august a fost extrem de dăunătoare pentru economia europeană, cu efecte de contagiune asupra prețurilor energiei electrice și o creștere a inflației globale. De aceea, CE a propus prevenirea repetării unor astfel de episoade cu un instrument temporar și bine orientat pentru a interveni automat pe piețele gazelor în cazul unor creșteri extreme ale prețurilor gazelor.

Instrumentul propus consta într-un **plafon de siguranță al prețurilor** de 275 €/MWh pentru instrumentele financiare derivate TTF pentru luna următoare. Mecanismul de transfer de titluri (TTF), care este cel mai des utilizat indicator de referință pentru prețul gazelor în UE, joacă un rol esențial pe piața europeană angro a gazelor.

Mecanismul urma să fie declanșat automat atunci când erau îndeplinite cumulativ următoarele două condiții:

- ✓ prețul de decontare pentru instrumentele financiare derivate TTF cu scadența cea mai apropiată („front-month”) depășea 275 €/MWh timp de două săptămâni;
- ✓ prețurile TTF erau cu 58 €/MWh mai mari decât prețul de referință al GNL timp de 10 zile consecutive de tranzacționare în cursul celor două săptămâni.

Atunci când aceste condiții ar fi fost îndeplinite, Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER) publica imediat o **notificare de corecție a pieței**, în Jurnalul Oficial al UE și informa Comisia, Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA) și Banca Centrală Europeană (BCE). În ziua următoare, mecanismul de corecție a prețurilor urma să intre în vigoare, iar ordinele pentru instrumentele financiare derivate TTF cu scadența cea mai apropiată care depășeau plafonul prețurilor desigurată nu ar fi fost acceptate.

Mecanismul putea fi activat începând cu 1 ianuarie 2023.

Pentru a reacționa la posibilele consecințe negative nedorite ale limitei de preț, propunerea prevedea că **mecanismul ar putea fi suspendat imediat în orice moment**. Acest lucru se putea întâmpla:

✓ în mod automat, printr-o dezactivare, atunci când funcționarea sa nu mai era justificată de situația de pe piața gazelor naturale, și anume atunci când diferența dintre prețul TTF și prețul GNL nu mai era atinsă timp de 10 zile de tranzacționare consecutive;

✓ printr-o decizie a Comisiei de suspendare, atunci când erau identificate riscuri pentru securitatea aprovizionării Uniunii, pentru eforturile de reducere a cererii, pentru fluxurile de gaze intra-UE sau pentru stabilitatea financiară.

Comisia avea, de asemenea, posibilitatea de a preveni activarea mecanismului în cazul în care autoritățile relevante, inclusiv BCE, avertizau cu privire la materializarea unor astfel de riscuri.

Unele țări membre UE au contestat estimările Comisiei conform cărora un plafon extins al prețului gazului ar necesita resurse financiare semnificative pentru finanțarea achizițiilor de gaze de urgență în cazul în care prețurile pieței ar depăși plafonul UE. În acest sens, s-a estimat că vor fi necesare doar 2 miliarde de euro, deoarece majoritatea importurilor europene au loc în baza unor contracte pe termen lung sau ajung prin conducte pentru care nu se găsesc ușor alți cumpărători. Suma ar fi doar o fracțiune din cele 140 de miliarde de euro pe care UE se așteaptă să le încaseze din taxe excepționale pe profitul companiilor energetice.

Dar Germania, Austria, Olanda și alții au avertizat că limitarea prețurilor la gaz ar putea pune țările în situația de a se lupta să cumpere gaz, dacă nu pot concura cu cumpărătorii de pe piețele globale, competitive din punct de vedere al prețurilor, ceea ce ar putea prezenta „riscuri pentru securitatea aprovizionării”, în contextul în care Europa se îndreaptă către o iarnă incertă din acest punct de vedere.

Din acest motiv, Comisia Europeană a încurajat UE să continue cu plafoane de preț mai restrânse, vizând doar gazul rusesc sau gazul utilizat pentru generarea de energie. Prin introducerea de măsuri la nivel UE, oficialii de la Bruxelles sperau să uniformizeze abordările guvernele naționale la criza energetică, în condițiile în care țările mai bogate și-au permis să acorde compensații semnificativ mai mari pentru companiile și consumatorii afectați de criza energetică.

În acest sens, un număr de 12 state membre UE, printre care România, Belgia, Italia, Polonia și Slovenia, au făcut presiuni pentru o plafonare „semnificativ” mai scăzută a prețului gazelor naturale la nivelul UE, în condițiile în care blocul comunitar nu reușea să ajungă la un acord privind această măsură. Ca rezultat, la data de 10 decembrie 2022, CE a făcut o nouă propunere, care prevedea o plafonare dacă prețurile depășeau 220 €/MWh timp de cinci zile, la cotațiile futures la gaze cu livrare în luna următoare de la hub-ul TTF de la Amsterdam, și atunci când prețurile ar fi fost mai mari cu 35 €/MWh față de prețul mediu mondial la gaze naturale lichefiate.

Ca atare, potrivit unui Regulament UE, adoptat la sfârșitul lunii decembrie 2022³⁹, Comisia Europeană trebuie să introducă **un mecanism de corecție a pieței gazelor**, care va acționa ca un instrument eficace de combatere a episoadelor de prețuri extraordinar de mari ale gazelor și care va fi activat numai în cazul în care prețurile ating niveluri excepționale în comparație cu piețele globale, pentru a evita perturbările semnificative ale pieței, precum și perturbările contractelor de furnizare, care ar putea duce la riscuri grave pentru siguranța aprovizionării.

Stabilirea mecanismului de corecție a pieței ar trebui să transmită pieței un semnal clar că Uniunea nu va accepta prețuri excesiv de mari la gaze care rezultă din formarea imperfectă a prețurilor. Acest lucru ar trebui, de asemenea, să ofere certitudine actorilor de pe piață în ceea ce privește limitele fiabile de comercializare a gazelor și ar putea genera economii importante atât pentru întreprinderi, cât și pentru gospodării, care nu vor rămâne expuse la episoade de prețuri excesiv de mari la energie. Plafonul de siguranță dinamic ar trebui să fie activat în cazul în care creșterea prețului nu corespunde unei creșteri similare la nivel regional sau mondial, iar prețul de referință ar trebui să se bazeze pe estimări ale prețului la GNL, reprezentative pentru condițiile de piață europene.

Ca urmare, Miniștrii Energiei din toată Uniunea Europeană au stabilit la sfârșitul lunii decembrie 2022 un plafon pentru tranzacțiile angro, astfel încât să nu se mai ajungă la recordurile

³⁹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16241-2022-INIT/en/pdf>.

din anul 2022. **Conform acestui acord, românii, dar și ceilalți europeni, ar urma să fie protejați de creșterile foarte mari de prețuri ale gazelor naturale.**

Mecanismul va intra în vigoare de la 15 februarie 2023 (în prezent, în România, prețul gazului pentru consumatori este plafonat până la 31 martie 2024). Astfel, după săptămâni de dezbateri, miniștrii energiei din Uniunea Europeană au agreeat luni, 19 decembrie 2022, un plafon de 180 €/MWh, pentru gazele naturale de pe piața de referință TTF de la Amsterdam.

Cu alte cuvinte, mecanismul va fi activat dacă sunt îndeplinite două condiții. Prima, prețul gazului TTF⁴⁰ trece de 180 €/MWh pentru trei zile consecutive. A doua, diferența între gazul TTF și gazul natural lichefiat de pe alte piețe globale este mai mare de 35 €/MWh pentru aceeași perioadă. După ce mecanismul este activat, va rămâne așa pentru cel puțin 20 de zile lucrătoare.

În mod concret, acest plafon ar trebui să funcționeze ca o frână, atunci când există creșteri de prețuri foarte mari pentru tranzacțiile angro de gaz. De exemplu, cum a fost în august 2022, atunci când gazul a ajuns la aproape 350 €/MWh. Acum, prețul este sub plafon. Pentru România, această limită de 180 €/MWh, pentru tranzacțiile angro, s-ar aplica doar pentru importuri. Pentru gazul produs în țară, există deja un plafon. Producătorii naționali pot vinde către furnizori cu cel mult 150 lei/MWh, adică 30 €/MWh, deci mult mai puțin decât plafonul european.

Acest plafon ar trebui să aibă un efectiv pozitiv și asupra prețului energiei electrice, în condițiile în care prețul ridicat al gazului a pus presiune și pe electricitate, în anul 2022. Liderii europeni au stabilit mai multe mecanisme prin care plafonul poate fi suspendat, pentru a nu fi afectată aprovizionarea cu gaze.

Pe de altă parte, însă, în cazul în care se constată că nu sunt suficienți vânzători interesați sau că tranzacțiile cu gaz natural lichefiat scad sub nivelurile optime pentru a umple depozitele din iarna 2023-2024, prin existența acestui plafon, care are atât de multe excepții și mecanisme aplicate lui, nu e clar în momentul de față dacă se va aplica, pentru cât timp se va întâmpla acest lucru și cât de credibil este pentru a calma criza prețurilor.

Aplicarea acestui mecanism ridică, însă, două probleme.

Prima problemă este riscul de creștere a consumului. Pentru că mecanismul de corecție înseamnă, de fapt, o reglementare și o scădere a prețurilor la gaze, Comisia Europeană va trebui să suspende mecanismul dacă acesta afectează negativ progresele înregistrate în punerea în aplicare a obiectivelor de reducere voluntară a cererii sau dacă conduce la o creștere generală a consumului de gaze cu 15 % într-o lună sau cu 10 % în două luni consecutive în raport cu consumul mediu corespunzător înregistrat în luni comparabile în anii precedenți, după cum se precizează în Regulamentul UE.

Totodată, activarea mecanismului de corecție a pieței ar putea avea efecte nedorite și imprevizibile asupra economiei, inclusiv riscuri la adresa siguranței aprovizionării și a stabilității financiare. Tocmai de aceea, pentru a asigura o reacție rapidă în cazul apariției unor perturbări nedorite ale pieței, ar trebui să fie incluse garanții eficiente, pe baza unor criterii obiective, care să garanteze faptul că mecanismul de corecție a pieței poate fi suspendat în orice moment.

A doua problemă este prelungirea crizei gazelor cu încă doi ani. Reprezentanții UE atenționează asupra faptului că este foarte improbabil ca aprovizionarea cu gaze din Rusia să fie reluată în viitorul apropiat, mai ales după actul de sabotaj asupra gazoductului Nord Stream 1. Astfel, consumatorii și întreprinderile europene sunt în continuare expuși unui risc evident de apariție a unor noi episoade potențiale de creșteri ale prețurilor gazelor cu efecte dăunătoare asupra economiei. Este probabil ca tensiunile de pe piață, declanșate de teama de penurie bruscă, să persiste după această iarnă și în anul 2023-2024, deoarece se preconizează că adaptarea la șocurile la nivelul aprovizionării și stabilirea de noi relații și infrastructuri de aprovizionare vor continua cel puțin un an, după cum se mai specifică în Regulamentul UE.

Concomitent cu plafonarea prețurilor pentru gazele naturale de pe piața de referință TTF de la Amsterdam, miercuri, 1 februarie 2023, autoritățile de reglementare din UE au lansat un preț de

---

⁴⁰ TTF este acronimul pentru Title Transfer Facility - mecanismul de transfer de titluri.

referință nou pentru gazele naturale lichefiate (GNL), ca parte a planurilor de plafonare a prețurilor de referință ale gazelor dacă acestea cresc.

După cum aminteam și anterior, din 15 februarie 2022, prețul gazelor în UE este plafonat dacă prețul de referință depășește 180 €/MWh, timp de trei zile, și este cu 35 €/MWh peste prețul de referință GNL. În aceste condiții, prețul de referință GNL a fost evaluat miercuri seară la 55,21 €/MWh, de Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER). Facem precizarea că evaluarea ACER a prețului de referință GNL este o medie a unor prețuri internaționale la gazele naturale lichefiate.

În acest context trebuie să subliniem faptul că, la hub-ul TTF de la Amsterdam, unde se stabilesc prețurile de referință în Europa, cotațiile futures la gaze cu livrare în luna următoare au închis miercuri seară la 59,30 €/MWh, ceea ce înseamnă un spread (diferența dintre prețul de cumpărare și vânzare) de aproximativ 14 €/MWh față de nivelul prețului de referință GNL, de parte, însă, de spreadul de 35 €/MWh necesar pentru declanșarea plafonării prețului de referință în UE.

În finalul acestui capitol vom sublinia faptul că, tot în încercarea de a reduce prețurile la energie, începând cu luna aprilie 2023, Uniunea Europeană intenționează să facă primii pași pe piața mondială a gazelor naturale pentru a cumpăra la comun gaze pentru statele membre.

Astfel, conform estimărilor inițiale, cererea comună din partea celor 27 de țări ale blocului comunitar și a altor 3 țări care ar participa la achiziție se ridică la 24 mld. mc în următorii trei ani. După ce licitația va fi lansată în aprilie, UE se așteaptă ca primele contracte cu furnizorii din SUA, Orientul Mijlociu și Africa să fie semnate în jurul lunii iunie 2023.

Chiar dacă prețurile la gaze și energie electrică sunt în prezent (martie 2023) sub recordurile atinse în luna august 2022, ele stimulează totuși inflația și apasă asupra competitivității companiilor europene în fața rivalilor din SUA și China. În acest mod, oficialii UE consideră că se va construi un nou sistem care va crește concurența, va aduce noi furnizori și va împinge prețurile energiei în jos.

S-a constatat, astfel, că de când a început acest exercițiu, există un interes enorm din partea furnizorilor internaționali. Mai mult, s-a constatat că a fost observat interes pentru achiziții comune din partea consumatorilor industriali de gaze din sectoare precum oțelul, aluminiul, ceramica, sticla și producția de automobile.

În ceea ce privește oferta, peste 50 de companii din întreaga lume sunt interesate. În urma primei licitații, UE va organiza mai multe achiziții comune în mod regulat pentru a se asigura că blocul dispune de suficient gaz. În timp ce depozitele europene sunt încă pline în proporție de aproximativ 61%, în mare parte datorită unei ierni blânde, accentul se pune deja pe refacerea rezervelor înainte de următorul sezon de rece.

Achizițiile comune de gaze naturale reprezintă un nou instrument pe care blocul comunitar îl pune în aplicare pentru a limita creșterea prețurilor la energie, declanșat de o reducere a aprovizionării rusești în urma invaziei Rusiei în Ucraina.

3.2. Măsuri la nivelul unor state membre UE

Nota de plată pentru criza energetică din Europa se apropie de 800 miliarde de euro, au anunțat luni, 13 februarie 2023, cercetătorii (Bruegel, 2023) cerând țărilor să fie mai orientate în cheltuielile lor pentru soluționarea crizei energetice. Astfel, conform analiștilor europeni, începând cu luna septembrie 2021 și până în prezent, țările UE au prevăzut sau alocat 681 miliarde de euro pentru a amortiza impactul crizei energetice asupra companiilor și firmelor, în timp ce Marea Britanie și Norvegia au alocat 103 miliarde de euro și, respectiv, 8,1 miliarde de euro.

Totalul de 792 miliarde de euro din prezent vine după estimarea analiștilor din luna noiembrie 2022, de 706 miliarde de euro, în timpul iernii 2022-2023 țările europene continuând să se confrunte cu efectele tăierii livrărilor de gaze rusești.

Pe primul loc în topul cheltuielilor se află Germania, cu aproape 270 miliarde de euro, sumă care o depășește pe cea alocată de orice altă țară. Urmează Marea Britanie, Italia și Franța, deși fiecare a cheltuit mai puțin de 150 miliarde de euro. Se estimează că majoritatea statelor membre

UE au cheltuit o fracțiune din această sumă. La nivelul cheltuielilor pe locuitor, cele mai mari cheltuieli au fost făcute de Luxemburg, Danemarca și Germania.

În aceste condiții, criza energetică din Europa a ajuns să coste cât pandemia de COVID-19. Astfel, sumele alocate de țări pentru atenuarea efectelor crizei energetice sunt acum la același nivel cu fondul UE de redresare post-pandemie, în sumă de 750 miliarde de euro, și vin într-un moment în care sunt dezbătute propuneri de relaxare a reglementărilor privind ajutoarele de stat pentru proiectele de tehnologie verde. Pe acest segment, Europa încearcă să concureze cu subvențiile acordate în Statele Unite și China.

Conform analiștilor europeni, guvernele trebuie să se concentreze cel mai mult pe măsuri de sprijin ce vizează scăderea prețurilor pentru consumatori în domeniul energiei. Trebuie să subliniem, de asemenea, faptul că este necesară o schimbare a dinamicii actuale, deoarece statele ar putea epuiza spațiul fiscal pentru a menține astfel de finanțări semnificative. De aceea, în loc de măsuri de blocare a prețurilor, care sunt de fapt subvenții pentru combustibilii fosili, analiștii consideră că guvernele trebuie să adopte politici orientate spre sprijin în funcție de venit și spre sectoarele strategice ale economiei.

Așadar, cererea ridicată pentru gaze naturale și creșterea prețurilor la certificatele tranzacționabile pentru emisii au dus la majorarea prețurilor în multe state europene. În aceste condiții, fiecare stat a adoptat un set propriu de măsuri pentru atenuarea acestor șocuri, care vor fi prezentate în paragrafele următoare.

Austria. La 28 ianuarie 2022, guvernul a anunțat un pachet de ajutor de 1,7 miliarde de euro pentru aproape toate gospodăriile. Gospodăriile vor primi compensații de 150 de euro pentru costurile energiei, sumă care va fi dublată pentru cei care au nevoie. În plus, taxa obligatorie pe energia electrică verde (o contribuție pentru a sprijini adoptarea RES) a fost suspendată pentru 2022.

Cele mai recente măsuri includ o reducere cu 90% a tarifelor la gazele naturale și la electricitate până la jumătatea anului 2023, cu un cost de 900 de milioane de euro, și subvenții mai mari pentru naveta angajaților, în valoare totală de 400 de milioane de euro.

De asemenea, guvernul va oferi sprijin companiilor prin amânarea unor plăți de impozite și va oferi un sprijin pentru investiții în valoare de 250 de milioane de euro, menit să contribuie la reducerea dependenței energetice de gazul rusesc.

Bulgaria. La 22 octombrie 2021, guvernul bulgar a anunțat un instrument de compensare a companiilor cu 55 €/MWh timp de două luni. Cele 225 de milioane de euro necesare pentru subvenții provin din impozitul pe profitul excepțional al centralei nucleare Kozlodui. Ulterior, la 16 decembrie 2021, noua coaliție de guvernare a votat pentru înghețarea prețurilor la energie electrică și încălzire pentru gospodării până la sfârșitul lunii martie 2022.

La 10 februarie 2022, parlamentul a adoptat un nou buget cu un pachet de măsuri pentru atenuarea consecințelor economice ale creșterii prețurilor la electricitate și gaze, pentru care statul bulgar urma să cheltuiască 476 de milioane de euro pentru a sprijini întreprinderile.

La 16 mai 2022, Bulgaria a adoptat o serie de pachete de ajutoare în valoare de 1,1 miliarde de euro, care vizează prețul benzinei și creșterea prețurilor la energie pentru consumatori. Acesta va compensa integral întreprinderile pentru creșterea cu 14% a prețului la gaze și a eliminat accizele la gazele naturale, electricitate și metan.

Cehia. În noiembrie și decembrie 2021, energia electrică și gazele au fost scutite de taxa pe valoarea adăugată (TVA). De asemenea, guvernul a susținut că gospodăriile (și alte puncte de consum, cum ar fi cabanele) vor fi scutite de taxe pe energie dacă energia electrică provine din surse regenerabile.

La 27 septembrie 2022, guvernul a aprobat noul proiect de lege bugetară care alocă 100 de miliarde coroane cehe (4 miliarde euro) pentru plafonarea prețului energiei electrice și al gazelor naturale. Pentru gospodării, prețurile sunt plafonate la 6 coroane (0,24 euro) pe kWh de electricitate (ceea ce corespunde la 200 €/MWh) și la 3 coroane (0,12 euro) pentru gaz, iar modificările urmau să fie puse în aplicare începând cu plățile de depozit din noiembrie.

La 6 octombrie 2022, guvernul a propus un impozit de 60% pe veniturile excepționale ale companiilor energetice și ale marilor bănci din producția, distribuția și comercializarea energiei electrice și a gazelor naturale, precum și din extracția de combustibili fosili, prelucrarea petrolului și comercializarea cu ridicata a combustibililor pentru anii 2023-2025.

Franța. La 15 septembrie 2021, guvernul a anunțat planurile privind o plată unică de 100 de euro pentru cele 5,8 milioane de gospodării care primesc deja tichete de energie și o plafonare a prețului la gaz până în aprilie 2022. Ambele măsuri au fost apoi întărite la 21 octombrie 2022, măbind numărul beneficiarilor de vouchere (la toți cei care câștigă mai puțin de 2.000 de euro net pe lună – aproximativ 38 de milioane de persoane) și prelungind plafonarea prețului până la sfârșitul anului 2022. În aceste condiții, plățile către cele peste 38 de milioane de persoane costau 3,8 miliarde de euro, plătite în cea mai mare parte în anul 2022.

La 23 iunie 2022, guvernul a prelungit până la sfârșitul anului 2022 plafonul de creștere de 4% a tarifului reglementat pentru energia electrică. Această măsură, împreună cu înghețarea tarifelor la gaze, a costat până acum 38 de miliarde de euro.

La 4 august 2022, parlamentul francez a adoptat un alt pachet de ajutor, în valoare de 20 de miliarde de euro. Acesta oferă un set generalizat de subvenții în locul unui sprijin țintit. Acesta reînnoiește plafonul de creștere a prețurilor la electricitate la 4% și îngheață prețurile la gaze până la sfârșitul anului 2022.

La 14 septembrie 2022, guvernul a anunțat că scutul tarifar, deja prelungit până în decembrie 2022 pentru gaz și până la 1 februarie 2023 pentru electricitate, va fi reînnoit în anul 2023. Pachetul include: plafonarea creșterii prețurilor la gaz și electricitate la 15%; o limită medie de creștere a facturilor de aproximativ 25 de euro pe lună pentru gospodăriile care se încălzesc cu gaz; o limită medie de creștere de aproximativ 20 de euro pe lună pentru gospodăriile care se încălzesc cu electricitate; un sprijin de până la 200 de euro este prevăzut, de asemenea, pentru francezii care se încălzesc cu petrol sau cu lemne.

Conform estimărilor guvernului, se preconizează că măsurile vor costa 17,8 miliarde de euro net (1,8 miliarde de euro pentru sprijinul pentru facturile la energie, 11 miliarde de euro pentru plafonarea prețului la gaz și 5 miliarde de euro pentru plafonarea prețului la electricitate) și de aplicarea lor vor beneficia 12 milioane de gospodării.

Germania. La 19 iunie 2022, guvernul a lansat un program de sprijin a populației, iar unele dintre măsurile cuprinse în acest pachet vizau: o mai mare dependență de centralele electrice pe cărbune în locul celor pe gaz; startul conceperii unui nou model de licitație a gazelor, care ar trebui să încurajeze consumatorii industriali de gaz să economisească gazul; linii de credit pentru companiile de stocare a gazelor și un sprijin reînnoit pentru companiile energofage și comerciale care sunt afectate în mod special de creșterile prețurilor la gazele naturale și la electricitate (cu o subvenție de costuri strict definită, fără obligații de rambursare).

Pe 29 septembrie 2022, Germania a anunțat cel mai mare pachet de măsuri de până acum, care vizează creșterea prețurilor la gaze. Acesta reprezintă un „scut de apărare economică” în valoare de 200 de miliarde de euro. Există trei noutăți principale în acest sens. În primul rând, aceste măsuri implică un angajament fiscal mult mai mare decât până acum (un pachet german anunțat la 7 septembrie 2022 se ridica la 65 de miliarde de euro, finanțat în principal prin taxe, nu prin noi împrumuturi).

În al doilea rând, o nouă măsură de sprijin, denumită „frâna prețului la gaze”, este menită să reducă prețurile medii la gaze. Această măsură a fost menționată în pachetul anterior, dar detaliile au fost prezentate rapid, până la sfârșitul lunii octombrie 2022. Potrivit estimărilor preliminare, măsura ar costa între 15 și 24 de miliarde de euro dacă ar fi aplicată doar gospodăriilor private.

În al treilea rând, un plan de introducere a unei taxe pe tot consumul de gaz de 0,027 €/KWh începând cu 1 octombrie a fost eliminat, deoarece s-a considerat că nu mai era necesar. Sprijinul pentru importatorii în dificultate care au pierdut contractele cu Gazprom va proveni în schimb din noul fond.

La 10 octombrie 2022, grupul de experți creat de guvernul german pentru găsirea celei mai bune modalități de reducere a prețului gazelor și-a prezentat planul pe termen scurt, în care principalul obiectiv era evitarea penuriei de gaze și, în același timp, reducerea impactului creșterii prețurilor la gaze. Pentru consumatori, acest plan a fost stabilit să acopere factura de gaz pe o lună în decembrie 2022, iar apoi să subvenționeze 80% din consumul normal din septembrie 2022 cu 0,12 €/KWh începând din primăvară. Mai mult, planul prevedea că, începând cu luna ianuarie 2023, întreprinderile industriale vor primi 70% din consumul de gaz din anul 2021 la 0,07 €/KWh.

Acest plan va consuma aproximativ 91 de miliarde de euro din cele 200 de miliarde de euro economisite de guvernul german în luna septembrie 2022, din care 66 de miliarde de euro sunt dedicate consumatorilor și firmelor mici și mijlocii, iar restul de 25 de miliarde de euro fiind dedicate sprijinirii industriei.

Italia. La 18 decembrie 2021, guvernul a prezentat modul în care va cheltui fondurile pentru 2022: 1,8 miliarde de euro vor fi utilizate pentru a elimina taxele de sistem pentru utilizatorii de energie electrică (gospodării și microîntreprinderi cu un necesar de energie de până la 16,5 kilowați). Alte 480 de milioane de euro au fost alocate pentru a anula taxele de pe facturile de gaz pentru toți utilizatorii. Apoi, începând cu luna septembrie, urma să se treacă la o reducere a TVA-ului la 5% atât pentru utilizările civile, cât și pentru cele industriale, cu o pierdere de venituri estimată la 608 milioane de euro .

În cele din urmă, 912 milioane de euro au fost folosite pentru a crește bonusul social (reducerea la facturi pentru familiile defavorizate din punct de vedere economic sau pentru cele cu probleme grave de sănătate) pentru a compensa noile creșteri. Guvernul italian a introdus, de asemenea, posibilitatea ca toți consumatorii să își plătească facturile de energie în mai multe tranșe pentru tot anul 2022.

La 12 ianuarie 2022, ministrul italian al industriei a anunțat o viitoare creștere a impozitelor pe profit pentru companiile energetice care au beneficiat de creșterea prețurilor la energie.

Spre sfârșitul lunii iulie 2022, guvernul a elaborat un proiect de lege numit „Aiuti bis” în valoare de 13 miliarde, cu 2 miliarde de euro în plus pentru măsuri suplimentare. Mai mult de 6 miliarde vor fi folosite pentru a acoperi extinderea măsurilor adoptate anterior: 1,05 miliarde pentru prelungirea reducerii TVA-ului la gaze (de la 22% la 5%) și a taxelor pe carburanți cu (30 de cenți pe litru), 5 miliarde pentru anularea taxelor pe facturile de energie. În plus, până la 31 octombrie 2022 s-a suspendat eficacitatea oricărei clauze contractuale care permite companiei furnizoare de energie electrică și gaze naturale să modifice unilateral condițiile contractuale generale referitoare la definirea prețului.

Marea Britanie. Pentru a garanta funcționarea corectă a sistemului „furnizorului de ultimă instanță”, prin care autoritatea de reglementare a energiei (Ofgem), aloacă clienții firmelor falimentare către noi furnizori, guvernul lua în considerare posibilitatea de a oferi împrumuturi de stat companiilor energetice care preiau clienți de la firmele care dau faliment din cauza creșterii prețurilor angro la gazele naturale.

Pe 26 mai 2022, guvernul britanic a anunțat un pachet de urgență în valoare de 15 miliarde de lire sterline pentru a ajuta gospodăriile să facă față costului vieții. Prin acest pachet, sprijinul universal creștea la 400 de lire sterline (pentru toate gospodăriile), în timp ce reducerea din octombrie 2021 la facturile de energie este dublată și se elimină cerința de a o rambursa în cinci ani. În plus, 8 milioane de gospodării care beneficiază de prestații în funcție de venituri primesc încă 650 de lire sterline, cu bani suplimentari pentru pensionari și persoanele cu handicap.

Pachetul este finanțat de o treime din impozitul pe profitul excepțional al firmelor din domeniul petrolului și gazelor, care ar trebui să se ridice la 5 miliarde de lire sterline în 2023 pentru a ajuta gospodăriile cu costul vieții. Impozitul pe profitul excepțional va fi însoțit de o nouă alocație de investiții pentru a încuraja firmele să investească în extracția de petrol și gaze în Marea Britanie.

De asemenea, guvernul a elaborat un plan de înghețare a cheltuielilor anuale ale gospodăriilor cu electricitatea și gazul la 2.500 de lire sterline (circa 2.723 de euro). Neajunsul creat de această

lege pentru companiile energetice va fi acoperit de guvern și se estimează că va costa Marea Britanie aproape 150 de miliarde de euro până la finele anului 2023.

Olanda. Guvernul a redus taxa pe energie pentru gospodării și întreprinderi pentru anul 2022. Aceasta va costa 2,7 miliarde de euro pentru compensarea gospodăriilor și 0,5 miliarde de euro pentru compensarea companiilor. De asemenea, guvernul pune la dispoziție 150 de milioane de euro pentru a sprijini gospodăriile vulnerabile cu o factură energetică ridicată și/sau locuințe slab izolate prin măsuri de îmbunătățire a izolației. Sistemul va fi gestionat la nivel de municipalitate.

La 4 octombrie 2022, guvernul olandez a ajuns în cele din urmă la un acord cu privire la plafonarea prețurilor anunțată în septembrie 2022. În efortul său de a proteja consumatorii de creșterea prețurilor la energie, guvernul olandez va bloca prețul energiei electrice la 0,40 €/KWh și va îngheța prețul gazelor la 1,45 euro/mc de gaz. Aceste plafoane de preț se aplică doar pentru un consum de 2.900 de KWh de electricitate și 1.200 mc de gaz. Această măsură va costa aproximativ 23,5 miliarde de euro. În cadrul acestui acord, gospodăriile vor primi, de asemenea, compensații de 190 de euro pentru lunile rămase din anul 2022.

Spania. La 14 septembrie 2021 au fost adoptate primele măsuri de sprijin a populației. Astfel, Spania a început prin a plafona prețurile gazelor naturale⁴¹, a reduce taxele și a redirecționa profiturile companiei energetice, astfel că taxa specială pe electricitate scădea de la 5,1% la 0,5%, ca parte a pachetului de măsuri menit să scadă prețurile în creștere la utilități. Redirecționarea profiturilor de la companiile de utilități a fost folosită pentru plafonarea prețurilor gazelor naturale și reducerea costurilor cu energia pentru consumatori.

La 26 octombrie 2021, a fost adoptat un nou decret-lege regal nr. 23/2021, care mărea bonusul social pentru consumatorii vulnerabili de la 25% la 60%, și de la 40% la 70% în cazul celor foarte vulnerabili – până la 31 martie 2022. În plus, bugetul pentru bonusul social pentru încălzire s-a dublat în anul 2021, ajungând la 202,5 milioane de euro. Guvernul iberic a anunțat o creștere a bonusului social pentru încălzire, până la 90 de euro în medie (35 euro în zonele cele mai calde și 124 euro în cele mai reci) pentru a ajuta familiile vulnerabile să facă față escaladării prețurilor la electricitate și gaz. Acest ultim decret-lege regal introducea, de asemenea, unele derogări de la aplicarea reducerii temporare a veniturilor de pe piață pentru centralele electrice care nu emit CO₂.

La 25 martie 2022, Spania a obținut permisiunea UE de a aplica măsuri unice de reducere a prețurilor la electricitate, ținând seama, împreună cu Portugalia, de statutul lor de “*insulă energetică*” (interconectarea electrică a Spaniei cu nordul Europei este de numai 2,8%). Acest lucru se traduce prin plafoane de preț pentru a minimiza rolul gazului ca factor de stabilire a prețurilor pe piața energiei electrice, astfel că, la 26 aprilie 2022, Comisia Europeană a convenit asupra plafonării prețului la gaze pentru Spania și Portugalia (insula energetică) la 50 €/MWh – decuplarea de facto a prețului energiei electrice de cel al gazelor – pentru următoarele 12 luni, ceea ce ar fi trebuit să ducă la înjumătățirea facturilor de electricitate pentru aproximativ 40% dintre consumatorii spanioli și portughezi cu tarife reglementate.

Ulterior, la 8 iunie 2022, Comisia Europeană a aprobat o subvenție de 6,3 miliarde de euro pentru Spania, pentru a reduce prețurile angro la electricitate până la sfârșitul lunii mai 2023. În primele șase luni de aplicare a măsurii, a fost stabilit și un plafon de preț pentru gaze la 40 €/mWh. Începând cu a șaptea lună, plafonul de preț va crește cu 5 euro/lună, ceea ce va duce la un plafon de preț pentru gaz de 70 €/MWh în a douăsprezecea lună.

Măsura va fi finanțată din: (i) o parte din așa-numitul “venit din congestie” (adică venitul obținut de operatorul spaniol al sistemului de transport ca urmare a comerțului transfrontalier cu energie electrică între Franța și Spania), și (ii) o taxă impusă de Spania și Portugalia cumpărătorilor care beneficiază de această măsură. Sprijinul va lua forma unei plăți care va funcționa ca o subvenție directă pentru producătorii de energie electrică, destinată să finanțeze o parte din costul combustibilului.

---

⁴¹ Spania plafonează prețul gazelor și taie din taxe și impozite pentru a ajuta populația să treacă peste iarnă.

4. Concluzii finale

Provocările legate de climă și de mediu, sunt responsabilitatea definitorie a generației noastre. Atmosfera se încălzește, iar clima se schimbă tot mai mult de la un an la altul. Pactul ecologic european propune și prezintă o nouă strategie de creștere care are drept scop transformarea Uniunii Europene într-o societate echitabilă și prosperă, cu o economie modernă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, în care să nu existe emisii nete de gaze cu efect de seră în 2050 și în care creșterea economică să fie decuplată de utilizarea resurselor. În acest context, găsirea unor noi modalități de înmagazinare a energiei, dezvoltarea și adaptarea la noile forme, mai puțin poluante, de producere a energiei este un deziderat european.

Reglementările europene actuale privind siguranța în aprovizionarea cu gaze naturale sunt orientate către cooperarea dintre statele membre în scopul de a elabora și a conveni asupra unor măsuri comune de prevenire și răspuns la riscurile privind siguranța în aprovizionare și introduc principiul solidarității în vederea garantării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor vulnerabili în situații de criză. Obiectivul Comisiei Europene îl constituie asigurarea măsurilor necesare pentru a garanta continuitatea furnizării de gaze în întreaga Uniune Europeană, în special pentru clienții protejați, în caz de condiții climatice dificile sau de perturbare a furnizării de gaze.

Utilizarea gazului metan va continua să joace un rol important în susținerea tranziției economiei UE de la combustibilul solid sau nuclear la energia verde (energie obținută din surse regenerabile și cu eliminare scăzută de carbon). Cu toate acestea la nivelul UE, în vederea atingerii țelurilor referitoare la climă până în 2050, metanul va trebui să aibă în compoziție biometan și metan sintetic în combinație cu gazul metan.

În aceste condiții, deoarece prețurile energiei rămân volatile pe piețe, țările UE au convenit asupra unor măsuri care urmăresc îmbunătățirea solidarității în întreaga UE și o mai bună coordonare a achiziționării de gaze în comun.

Noile măsuri vor permite statelor membre și întreprinderilor din domeniul energiei să achiziționeze gaze în comun de pe piețele mondiale. Comasarea cererii la nivelul UE va asigura faptul că țările UE au o pârghie mai bună în ceea ce privește achiziționarea de gaze de pe piețele mondiale și că statele membre nu supralicitează una împotriva celeilalte în acest proces.

Totodată, miniștrii energiei din țările membre UE au convenit asupra unui plafon pentru prețul gazelor. Este un acord important, care va proteja cetățenii de creșterea prețurilor la energie, cu un mecanism realist și eficient, care include garanțiile necesare pentru securitatea aprovizionării și stabilitatea piețelor financiare.

Este evident faptul că prețurile ridicate la energie au un impact negativ asupra consumatorilor din UE, indiferent dacă e vorba de familii sau de întreprinderi. Măsurile coordonate la nivelul UE sunt **urgente și necesare** pentru a-i proteja pe consumatori de costurile crescute.

În acest scop, **principalele obiective ale răspunsului UE** la criza energetică sunt:

- să asigure o energie competitivă și la prețuri accesibile pentru consumatorii din UE;
- să crească securitatea energetică a UE și nivelul de pregătire al acesteia în caz de urgență;
- să întărească reziliența și autonomia pe plan energetic a țărilor UE.

Ca atare, în octombrie 2022, țările UE au adoptat un **regulament de urgență** pentru a aborda problema prețurilor ridicate la energie și pentru a ajuta cetățenii și întreprinderile care resimt cel mai mult efectele crizei energetice. Normele au fost adoptate în timp record.

Așadar, pe măsură ce diferite țări adoptă măsuri diferite, este clar că Europa, ca regiune, se va confrunta cu întrebări dificile în săptămânile, lunile și chiar anii care vor urma. Cea mai mare dintre ele: Ar trebui ca fiecare națiune să se gândească mai întâi la ea însăși?

BIBLIOGRAFIE

1. Bulearcă, Marius (2022b), *The commitment of the European Union to no longer be vulnerable to gas supply from Russia*, Conferința internațională ESPERA 2022 “Constraints and opportunities in shaping the future. New approaches to economics and policy making”, organizată de INCE, 24-25 Noiembrie 2022, București, România.
2. Bulearcă, Marius (2022c), *The need for a new hydrocarbon geopolitics amid Covid-19 pandemic*, Conferința internațională ESPERA 2021 ”The Crisis after the crisis. When and how the new normal will be”, December 9th – 10th, 2021, Bucharest, Romania, Sciendo, Published online on 15 December, <https://sciendo.com/chapter/9788366675889/10.2478/9788366675889-059>, pp. 82-104.
3. Consiliul Uniunii Europene (2022), *Propunere de Regulament al Consiliului de instituire a unui mecanism de corecție a pieței pentru a proteja cetățenii și economia împotriva prețurilor excesiv de mari*. Secretariatul General al Consiliului, Dosar interinstituțional: 2022/0393(NLE). Bruxelles, 19 decembrie. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52022PC0668>.
4. Council of the European Union (CEU) (2022), *Council agrees on temporary mechanism to limit excessive gas prices*. European Council, Press release, 19 December. Retrieved from <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/12/19/council-agrees-on-temporary-mechanism-to-limit-excessive-gas-prices/>.
5. Hood, Laura (2022), Energy crisis: how the EU hopes to tackle high power prices while protecting its cross-border electricity market. *The Conversation*, 21st September. Retrieved from <https://theconversation.com/energy-crisis-how-the-eu-hopes-to-tackle-high-power-prices-while-protecting-its-cross-border-electricity-market-191015>.
6. <https://ec.europa.eu/eurostat>.
7. <https://www.statista.com/>.
8. ICE (2022), *Dutch TTF Natural Gas Futures*, ICE Endex. Retrieved from <https://www.theice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures>.
9. Independent Commodity Intelligence Services (ICIS) (2022). *Energy. Navigation through the energy transition in a strategic and sustainable way*. Retrieved from https://www.icis.com/explore/commodities/energy/?cmpid={cmpid}&sfid={sfid}&keyword=gas%20energy%20prices&gclid=CjwKCAiAoL6eBhA3EiwAXDom5n1upejfMJFgFHpYBNljNTS_S0oQ-GRf6fVxFy-iBkPy1_0P2b2y6RoCL2gQAvD_BwE.
10. International Energy Agency (IEA) (2022), *How Europe can cut natural gas imports from Russia significantly within a year*. IEA, Press release, 3rd March, <https://www.iea.org/news/how-europe-can-cut-natural-gas-imports-from-russia-significantly-within-a-year>.
11. International Energy Agency (IEA) (2022a), *A 10-Point Plan to Reduce the European Union’s Reliance on Russian Natural Gas*. IEA, Press release, 3rd March. Retrieved from <https://iea.blob.core.windows.net/assets/1af70a5f-9059-47b4-a2dd-1b479918f3cb/A10-PointPlanToReduceTheEuropeanUnionsRelianceOnRussianNaturalGas.pdf>.
12. Kohlmann, Th. (2022), How EU countries are reacting to high gas prices. *Deutsche Welle*, January 28. Retrieved from <https://www.dw.com/en/how-eu-countries-are-reacting-to-high-gas-prices/g-60587059>.
13. Mathiesen, K., Wanat, Z. & Weise, Z (2022), Coal not ‘taboo’ as EU seeks Russian gas exit. *Politico*, March 3. Retrieved from [Coal not 'taboo' as EU seeks Russian gas exit – POLITICO](https://www.politico.com/news/2022/03/03/coal-not-taboo-as-eu-seeks-russian-gas-exit/).
14. Nicoale, Raluca (2022), Ce politici fiscale iau statele membre ale Uniunii Europene ca răspuns la criza energetică. *Economedia*, 30 Octombrie. Retrieved from <https://economedia.ro/ce-politici-fiscale-iau-statele-membre-ale-uniunii-europene-ca-raspuns-la-criza-energetica.html>.
15. Reality Check Team (RCT) (2022), *Which countries are doing the most to tackle energy bills?*, BBC News, 21st December. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/61522123>.
16. Riekeles, G. & Lausberg, P. (2022), *Tackling the energy crisis: 8 considerations on how Europe can get through this winter*, European Policy Centre (EPC), 8 September. Retrieved from <https://www.epc.eu/en/Publications/Tackling-the-energy-crisis-8-considerations-on-how-Europe-can-get-thr~4a95c0>.
17. Russu, F. (2022), *România a ajuns la 95% grad de umplere a depozitelor subterane de gaze, peste media UE*, Profit.ro, 28 Octombrie. Retrieved from <https://www.profit.ro/stiri/economie/romania-a-ajuns-la-95-grad-de-umplere-a-depozitelor-subterane-de-gaze-peste-media-ue-ingrijorator-pe-ultimele-locuri-sunt-tari-din-regiune-20901794>.

18. Rystad Energy (2018), *Global offshore industry looks ready to turn the corner toward growth*, Offshore, May 1.
19. Sánchez Nicolás, Elena (2022), *EU agrees to jointly buy gas — but divided on price caps*, EUobserver, 12 October. Retrieved from <https://euobserver.com/green-economy/156274>.
20. Sgaravatti, G., Tagliapietra, S. & Zachmann, G. (2022), *National fiscal policy responses to the energy crisis*, Bruegel Datasets, 22nd November. Retrieved from <https://www.bruegel.org/dataset/national-policies-shield-consumers-rising-energy-prices>.
21. Speight, J. (2020), *Analysis of gas and condensate from tight formations*, Shale Oil and Gas Production Processes, Elsevier.
22. Szymczak, P. D. (2022), *Europe Plans To Label Some Natural Gas and Nuclear Investments as ‘Green’*, Journal of Petroleum Technology, January 6. Retrieved from https://jpt.spe.org/europe-plans-to-label-some-natural-gas-and-nuclear-investments-as-green?gclid=EAIaIQobChMIIN69y9mx_QIVX4xoCR2MpwqCEAAYASAAEgK21vD_BwE.